

Over gepland gedrag en motivatie bij
de werving van studenten in het
kader van Leven Lang Ontwikkelen

Auteur:

N.H.R. Palte

Opleiding:

Diergezondheid & Management

Opdrachtgever:

Agrarisch Opleidingscentrum Terra

STUDIEKEUZE IN HET VOLWASSENENONDERWIJS

Studiekeuze in het volwassenenonderwijs

Over gepland gedrag en motivatie bij de werving van studenten in het kader van Leven Lang Ontwikkelen

Afstudeerwerkstuk hbo bachelor

Auteur:

N.H.R. Palte
Van Hattumstraat 10
8011 MV Zwolle
+31 6 13 63 90 44
rickpalte@outlook.com

Klas:

4 DGa

Opleiding:

Diergezondheid & Management

Onder begeleiding van:

M. Dirksen
Aeres Hogeschool Dronten
De Drieslag 4
8251 JZ Dronten
+31 88 020 60 00

In opdracht van:

G. van der Veen – Bouma
Agrarisch Opleidingscentrum Terra
Hereweg 101
9721 AA Groningen
+31 50 529 29 29

Plaats:

Dronten

Datum:

Mei 2022

DISCLAIMER

Dit rapport is gemaakt door een student van Aeres Hogeschool als onderdeel van zijn opleiding. Het is géén officiële publicatie van Aeres Hogeschool. Dit rapport geeft niet de visie of mening van Aeres Hogeschool weer. Aeres Hogeschool aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor enige schade voortvloeiend uit het gebruik van de inhoud van dit rapport.

Voorwoord

De afrondende fase van de studie Diergezondheid en Management is voor mij, Rick Palte, een mooie kans om mij verder te verdiepen in mijn voornaamste interessegebied met betrekking tot de studie: marketing en communicatie. Mijn werk als docent op het mbo betekent veel voor mij; studenten zien (op)groeien geeft mij voldoening.

Vanuit die voldoening wil ik mijn aandeel leveren in het verbeteren van alle facetten van het onderwijs, zo ook de marketing en communicatie. Toen AOC (agrarisch opleidingscentrum) Terra de vraag stelde met betrekking tot het onderzoeken van volwassenonderwijs, was ik blij verrast. Dit onderzoek combineert mijn twee interessegebieden, onderwijs en marketing, volledig.

In vergelijking met het vooronderzoek zijn er twee wijzigingen in het materiaal en de methode gedaan. Zo is er gebruik gemaakt van de Mann-Whitney U-toets in plaats van de Kruskal-Wallis toets, omdat er uitsluitend vergelijkingen hebben plaatsgevonden tussen twee groepen (in plaats van meer dan twee). Hierdoor is de Mann-Whitney U-toets de enige passende statistische toets gebleken. Naast het veranderen van de gebruikte statistische toets, is er één focusgroep uitgevoerd in plaats van twee. Dit komt door het gebrek aan animo onder studenten, waardoor het niet haalbaar bleek om twee focusgroepen uit te voeren.

Graag wil ik de docenten van de Aeres Hogeschool Dronten bedanken voor de prettige aanloop naar deze fase van mijn studie, de verhelderende lessen en goede coaching. In het bijzonder dank aan Marjan Dirksen; zij heeft mij zeer prettig begeleid tijdens de afstudeerfase. Ook Loes Spit verdient een speciale vermelding, zij heeft gedurende de studie veel voor mijn ontwikkeling op persoonlijk vlak betekend, daar ben ik haar zeer dankbaar voor.

Als laatste mijn speciale dank aan AOC Terra, in het bijzonder Gretha van der Veen en Denice Oldenburger; twee vaardige marketing- en communicatieadviseurs die mij kennis wilden en hebben laten maken met het vakgebied en hebben ondersteund bij het uitvoeren van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting.....	6
Abstract	7
1. Inleiding	8
2. Materiaal en methode.....	14
3. Resultaten.....	17
3.1 Theory of Planned Behavior	17
3.1.1 Attitudes	17
3.1.2 Sociale normen	18
3.1.3 Inschatting van controleniveau	19
3.2 Organismic Integration Theory.....	21
3.3 Contactvoorkeuren.....	26
4. Discussie	27
4.1 Theory of Planned Behavior	28
4.1.1 Attitudes	28
4.1.2 Sociale normen	28
4.1.3 Inschatting van controleniveau	29
4.2 Organismic Integration Theory.....	29
4.3 Contactvoorkeuren.....	31
5. Conclusies en aanbevelingen	32
5.1 Theory of Planned Behavior	32
5.1.1 Attitudes	32
5.1.2 Sociale normen	32
5.1.3 Inschatting van controleniveau	33
5.2 Organismic Integration Theory.....	33
5.2.1 Amotivatatie	33
5.2.2 Externe regulatie	33
5.2.3 Introjectie	34
5.2.4 Identificatie.....	34
5.2.5 Integratie	34
5.2.6 Intrinsieke motivatie	34
5.3 Contactvoorkeuren.....	35
5.4 Aansluiting bij LLO-studenten tijdens studiekeuze	35
5.5 Aanbevelingen	36

5.5.1 Korte termijn	36
5.5.2 Lange termijn.....	36
Bronnenlijst	37
Bijlagen	39
Bijlage I: Enquêtevragen.....	39
Bijlage II: Gespreksstructuur focusgroep	41
Bijlage III: Enquêteresultaten	42
Bijlage IV: Transcript focusgroep.....	51
Bijlage V: Statistische analyse enquêtevragen	62
Bijlage VI: Checklist schriftelijk rapporteren	68

Samenvatting

Het aanbod van opleidingen in Nederland groeit, maar tegelijkertijd daalt het leergedrag (Vollebregt, 2022). In 2020 had 40 procent van de Nederlandse beroepsbevolking behoefte aan het volgen van een opleiding (Sociaal-Economische Raad, 2020). Ondanks dat, nam in 2020 ongeveer 20 procent van de beroepsbevolking deel aan een opleiding (CBS, 2021). Er zijn door de Raad Hoger Onderwijs (2021) drie drempels onderzocht waarmee te verklaren is waarom potentiële studenten niet starten aan een opleiding.

Het onderzoek, gericht op de hoofdvraag *“In hoeverre sluiten onderwijsinstellingen die volwassenenonderwijs aanbieden aan bij potentiële LLO-studenten tijdens hun studiekeuze?”* is erop gericht om de aanwezigheid van de drie drempels bij studenten in het volwassenenonderwijs (LLO-studenten) te verklaren. Door dit te doen, is het voor onderwijsinstellingen mogelijk om aan te sluiten bij de behoeften van LLO-studenten tijdens de studiekeuze. Er blijken twee theorieën van toepassing te zijn op het vraagstuk: de Theory of Planned Behavior en de Organismic Integration Theory.

De eerste theorie is gericht op de attitude, sociale normen en inschatting van het controleniveau van een LLO-student (Ajzen, 1991). Door deze drie factoren te identificeren, is het mogelijk om gedrag te onderbouwen. De tweede theorie gaat over motivatieniveaus, waaruit af te leiden is met welke redenen LLO-studenten een opleiding zijn gestart (Deci & Ryan, 2000).

Uit het onderzoek, uitgevoerd middels een enquête (n=103) en een focusgroep sessie (n=10), blijkt dat de attitude van LLO-studenten tegenover het starten van een opleiding niet negatief is en dat zij daarbij gemiddeld veel steun ontvangen vanuit hun sociale omgeving. Leeftijd en onduidelijkheden omtrent financiële overheidssteun zorgen ervoor dat er meer externe motivatiefactoren nodig zijn om LLO-studenten te motiveren.

Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat onduidelijkheid omtrent de start van beroepsbegeleidende opleidingen en het aanbieden van aanbodgestuurd onderwijs leidt tot onvoldoende aansluiting bij LLO-studenten, met negatieve mond-tot-mondreclame als gevolg.

Vanuit het onderzoek zijn verschillende aanbevelingen geformuleerd voor Terra, de opdrachtgever, welke zijn gesegmenteerd op korte en lange termijn. De eerste aanbeveling op korte termijn is om het onderwijs binnen beroepsbegeleidende leerwegen vraaggestuurd te maken en open dagen en andere voorlichtingsactiviteiten te organiseren. Aanbevelingen op lange termijn zijn het uitvoeren van een soortgelijk onderzoek onder LLO-studenten van verschillende onderwijsinstellingen en het ontwikkelen van communicatiestrategieën voor de verschillende groepen zoals gesegmenteerd tijdens het onderzoek.

Hierdoor is het voor Terra mogelijk om aan te sluiten bij de behoeften van LLO-studenten tijdens de studiekeuze en de doelstelling van dit onderzoek te completeren.

Abstract

The number of courses offered in the Netherlands is growing, but at the same time, the learning behaviour is declining (Vollebregt, 2022). In 2020, 40 percent of the Dutch labour force was in search of an education (Sociaal-Economische Raad, 2020). Despite this, approximately 20 percent of the working population participated in an education in 2020 (CBS, 2021). Three thresholds were investigated by the Higher Education Council (2021) to explain why potential students do not start studying.

The research, aimed at the main question *"To what extent do educational institutions that offer adult education match potential LLD students during their study choice?"* aims to explain the presence of three thresholds among students in Lifelong Development (LLD students). By doing so, it is possible for educational institutions to meet the needs of students during their study choice. Two theories appear to be applicable to the issue: the Theory of Planned Behaviour and the Organismic Integration Theory.

The first theory focuses on the attitude, social norms and perceived control of behavior of an LLD student (Ajzen, 1991). Identifying these three factors makes it possible to substantiate behaviour. The second theory is about motivation levels, from which can be deduced the reasons why LLD students started their education (Deci & Ryan, 2000).

The research, carried out by means of a survey (n=103) and a focus group session (n=10), shows that the attitude of LLD students towards starting an education is not negative and that on average they receive a lot of support from their social environment. Age and lack of clarity regarding financial government support mean that more external motivating factors are needed to motivate LLD students.

In addition, the study shows that a lack of clarity regarding the start of vocational guidance programmes and supply-driven education leads to inadequate attendance among LLD students, resulting in negative word-of-mouth advertising.

The study resulted in several recommendations for Terra, the client, which are segmented into short and long term. The first short-term recommendation is to make education within vocational guidance courses demand-driven and to organise open days and other informative activities. Long-term recommendations are to carry out a similar study among LLD students from different educational institutions and to develop communication strategies for the different groups as segmented during the study.

This enables Terra to meet the needs of LLD students during their study choice process and to complete the objective of this study.

1. Inleiding

Uit een artikel over de beweegredenen van mensen om een opleiding te gaan volgen, blijkt dat het aanbod van opleidingen groeit maar tegelijkertijd het leergedrag in Nederland daalt. Volgens de schrijver van dit artikel komt dat doordat mensen pas geneigd zijn tot het volgen van een opleiding, als de werksituatie op korte termijn dreigt te veranderen (Vollebregt, 2022). 55-plussers volgen vaker vrijwillig een opleiding dan jongeren, om veranderingen in het werkveld beter aan te kunnen. In totaal vindt achttien procent van de Nederlandse beroepsbevolking dat hij of zij niet (meer) gekwalificeerd is voor zijn of haar beroep. In totaal had in 2020 ongeveer 40 procent van de beroepsbevolking behoefte aan een opleiding of cursus (Sociaal-Economische Raad, 2020).

Ondanks de behoefte van de beroepsbevolking om opleidingen en cursussen te volgen, nam in 2020 ongeveer twintig procent deel aan opleidingen of cursussen van langer dan zes maanden (CBS, 2021). Hieruit blijkt dat voor de helft van de beroepsbevolking die behoefte heeft aan een opleiding, bepaalde blokkades een rol spelen tijdens het oriënteren op opleidingen. Volgens de Raad Hoger Onderwijs (2021), uit Vlaanderen, zijn er drie drempels waar potentiële studenten het meest mee te maken hebben:

- de leercultuur ontbreekt, waardoor de bevolking over het algemeen één diploma als afrondend ziet;
- onderwijsinstellingen werken op basis van beschikbaar aanbod in plaats van vraaggestuurd, waardoor de aangeboden leerstof niet altijd aansluit op de behoeften van potentiële studenten;
- het is onduidelijk welke financiële steun er mogelijk is vanuit de overheid (Raad Hoger Onderwijs, 2021).

Financiële mogelijkheden

Er zijn vier budgetten beschikbaar voor het volwassenenonderwijs in Nederland (Buist, 2020), de eerste is het project 'NL Leert Door'. Binnen deze regeling kunnen studenten een financiering van 700 tot 91.000 euro aanvragen voor ofwel een ontwikkeladvies ofwel scholing. Hier zijn verschillende voorwaarden aan verbonden, namelijk een verplichte arbeidsmarktscan om te kijken of er baanperspectief is voor het beroep waarvoor de betreffende persoon wil gaan studeren, een minimaal aantal persoonlijke begeleidingsuren en verslaglegging in de vorm van gespreksverslagen, een persoonlijk ontwikkelperspectief en een prestatieverklaring (NL Leert Door, z.d.).

De tweede regeling is tevens opgezet voor studenten: de STAP-regeling. Binnen deze regeling kunnen studenten voor geselecteerde opleidingen een budget van 1.000 euro aanvragen voor het volgen van een studie. In 2022 is 160 miljoen euro beschikbaar voor deze regeling en geldt een op is op beleid (STAP-budget, z.d.).

Het derde budget komt voort uit de Stimuleringsregeling Leren en Ontwikkelen in Mkb-ondernemingen (SLIM). Binnen dit budget kunnen bedrijven subsidie aanvragen voor vier activiteiten:

- het doorlichten van de onderneming en een toekomstig ontwikkelplan laten maken;
- loopbaan- en ontwikkeladviezen voor werknemers;
- het ontwikkelen van een stimulerende leeromgeving (bijvoorbeeld het oprichten van een bedrijfsschool);
- het aanbieden van een praktijkleerplaats voor mensen die willen doorleren (Rijksoverheid, z.d.).

De vierde financieringsmogelijkheid heeft betrekking op mbo-instellingen en komt voort uit de regeling *'Flexibilisering beroepsonderwijs voor volwassenen'*. Omdat bij studenten in bepaalde gevallen voorkennis aanwezig is of momenten niet goed in de agenda passen, is het van belang dat het Nederlandse onderwijs flexibiliseert. Mbo-instellingen kunnen ten behoeve van deze flexibilisering subsidies aanvragen voor samenwerkingen met andere instellingen, om zo programma's te ontwikkelen en kennis met elkaar te delen. Een voorwaarde voor het toewijzen van deze subsidie is het openbaar delen van plannen, zodat andere instellingen ervan kunnen leren en het Nederlandse onderwijs in haar geheel flexibiliseert (Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen, z.d.).

Leven Lang Ontwikkelen

Alle genoemde budgetten hebben betrekking op volwassenenonderwijs, ook wel Leven Lang Ontwikkelen (LLO) genoemd. Hieronder vallen alle opleidingen en cursussen die personen van 25 tot en met 65 jaar volgen of gevolgd hebben. Hierbij maakt de overheid onderscheid tussen formeel (door de overheid bekostigd) en niet-formeel (niet door de overheid bekostigd) leren (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022-a). Zoals blijkt uit cijfers van het CBS (2021) nam in 2020 ongeveer twintig procent van de beroepsbevolking deel aan LLO. Deze doelgroep heeft verschillende redenen om formeel onderwijs te volgen, zo concludeert het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in een rapport dat is gepubliceerd in 2022:

- 79 procent volgt onderwijs om kennis en vaardigheden op te doen om toekomstbestendig te zijn,
- 70 procent wil een aanvullend beroepsgericht diploma behalen, en
- 57 procent wil de kans op een andere baan vergroten (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022-b).

Zoals te lezen in het rapport van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2022-b) is 57 procent van de LLO-studenten op zoek naar een nieuwe baan, uiteindelijk lukt het twintig procent daadwerkelijk om deze te vinden. Een kwart van de LLO-studenten krijgt na het volgen van een opleiding een andere functie binnen hetzelfde bedrijf en ongeveer tien procent verdient na het volgen van een opleiding een hoger salaris (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022-c).

Ondanks dat 40 procent van de beroepsbevolking behoefte had aan een opleiding of cursus, maakt uiteindelijk de helft daarvan de keuze om een opleiding te gaan volgen (CBS, 2021). Onderzoek in Vlaanderen wijst uit dat het ontbreken van de leercultuur, aanbod gestuurd onderwijs en onduidelijkheid met betrekking tot financiën de grootste drempels zijn voor potentiële LLO-studenten om aan een opleiding te beginnen (Raad Hoger Onderwijs, 2021). Om duiding te geven aan de drempels voor het starten van een opleiding als volwassene, is het van belang om te beredeneren hoe het menselijk keuzegedrag werkt en welke invloed dit heeft op motivatie.

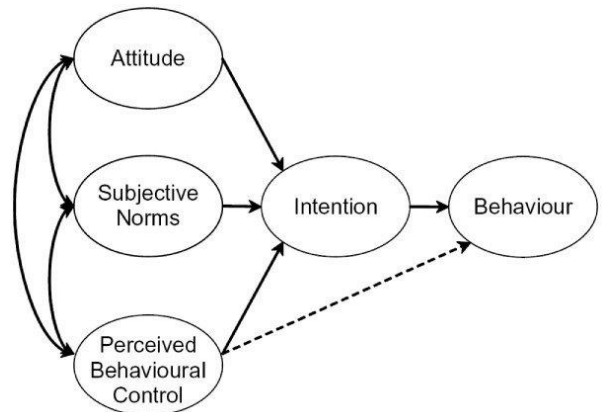
Invloeden vanuit de persoon en de omgeving

Om de invloed van emoties, ratio en de omgeving op (studiekeuze)gedrag te verklaren, is het mogelijk om de Theory of Planned Behavior (theorie van gepland gedrag) in te zetten. Drie factoren bepalen de intenties tot het uitvoeren van gedrag: attitudes, sociale normen en inschatting van het controleniveau (perceived control of behavior: PCB), zie figuur 1. Ajzen (1991), de onderzoeker die de Theory of Planned Behavior heeft ontwikkeld, definieert de drie componenten als volgt:

- attitudes vormen de wijze waarop een persoon tegen het gedrag aankijkt en dus de wenselijkheid van het uitvoeren en de gevolgen daarvan;
- sociale normen zijn de normen van de sociale groep waartoe iemand behoort. Deze normen verschillen per groep. De waarde die een persoon hecht aan deze normen, bepaalt de invloed ervan op het gedrag;
- inschatting van het controleniveau ofwel PCB is de mate waarin een persoon het gevoel heeft dat hij of zij zelf het initiatief neemt tot het uitvoeren van het gedrag en daar desgewenst mee zou kunnen stoppen dan wel doorgaan (Ajzen, 1991).

Figuur 1

Theory of Planned Behavior

Overgenomen uit "An application of the Theory of Planned Behavior" door L. Luzzi & A.J. Spencer, 2008, *BMC Health Services Research*, 8, p. 2. Copyright 2008, Luzzi & Spencer.

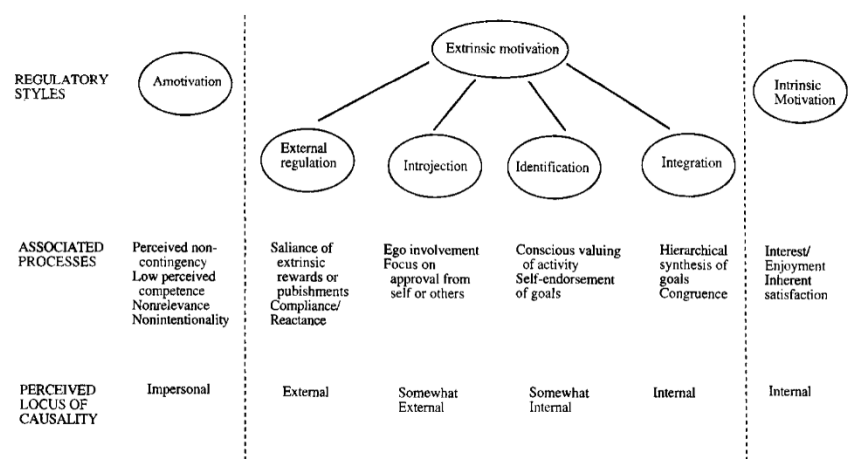
Wanneer iemand controle heeft over het gedrag (en het dus niet is opgelegd), kunnen onderzoekers de door de uitvoerende persoon gemaakte inschatting van bekwaamheid gebruiken als voorspeller van gedrag. Het blijft echter een inschatting, die niet altijd weergeeft hoeveel controle iemand daadwerkelijk heeft (Ajzen, 2006). Deze inschatting, ook wel self-efficacy (geloof in eigen kunnen) genoemd, kan in onderzoeken naar intrinsieke motivatie een rol spelen. Hoe meer iemand gelooft dat hij of zij eigenaar is van het gedrag, des te groter de kans dat deze persoon nog moeite doet voor het uitvoeren van het desbetreffende gedrag onder moeilijke omstandigheden (Godin & Kok, 1996).

Self-efficacy heeft dus invloed op de intrinsieke motivatie, maar niet iedereen is intrinsiek gemotiveerd (Deci & Ryan, 2000). Een verklaring hiervoor is de Organismic Integration Theory, een model dat is opgesteld door onderzoekers Deci en Ryan, zie figuur 2. Als een persoon geen motivatie heeft, zowel extrinsiek als intrinsiek, is er sprake van amotivatie, ook wel gekenmerkt als desinteresse ofwel een gevoel van irrelevantie. Extrinsieke motivatie, gedefinieerd als motivatie vanuit gevolgen, is te verdelen in vier verschillende fasen:

- externe regulatie: gekenmerkt door straffen en belonen;

Figuur 2

Organismic Integration Theory

Overgenomen uit "Intrinsic and Extrinsic Motivations" door Richard M. Deci & Edward L. Ryan, 2000, *Contemporary Educational Psychology*, 25, p. 61. Copyright 2000, Deci & Ryan.

- introjectie: gekenmerkt door behoefte aan goedkeuring door anderen;
- identificatie: gekenmerkt door het willen bereiken van doelen;
- integratie: gekenmerkt door volledige congruentie (gedrag in overeenstemming met het gevoel).

Normaliter vormt een persoon extern gereguleerd gedrag steeds verder om tot uiteindelijk geïntegreerd gedrag. Dit betekent echter niet dat al het geïntegreerde gedrag ook geïnternaliseerd raakt. Kenmerken van geïnternaliseerd gedrag, ofwel intrinsieke motivatie, zijn dat het gedrag voortkomt uit interesse, de persoon enige vorm van plezier uit het gedrag haalt en dat het gedrag inherent is aan tevredenheid (Deci & Ryan, 2000).

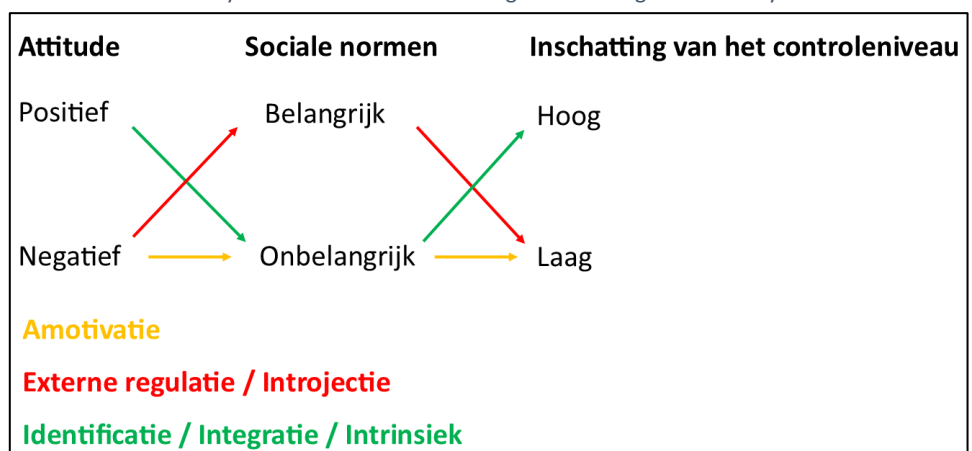
De Theory of Planned Behavior (Ajzen, 1991) en de Organismic Integration Theory (Deci & Ryan, 2000) komen op verschillende gebieden overeen. Attitudes, sociale normen en inschatting van het controleniveau leiden tot gedragsintenties. Het wel of niet uitvoeren van het gedrag komt voort uit de intentie om het gedrag al dan niet uit te voeren. De verhouding waarin attitudes, sociale normen en inschatting van het controleniveau een rol spelen, is af te leiden uit de Organismic Integration Theory. Uit dit model blijkt dat het laagste motivatieniveau, amotivatie, gepaard gaat met desinteresse en een gevoel van irrelevantie; de persoon zelf en zijn of haar omgeving zijn niet met het desbetreffende gedrag bezig. Externe regulatie en introjectie gaan gepaard met het hechten van relatief grote waarde aan sociale normen en invloeden vanuit de omgeving. De inschatting van het controleniveau is bij deze motivatieniveaus laag en de attitude is, net als bij amotivatie, overwegend negatief omdat het gedrag niet voortkomt uit de intenties van de persoon zelf. Bij identificatie en integratie is de attitude overwegend positief, omdat de persoon doelen wil bereiken en er zelf voor kiest om het gedrag uit te voeren. Sociale normen lijken

hierbij minder belangrijk dan bij lagere motivatieniveaus, omdat de persoon zelf een doel heeft gesteld. De inschatting van het controleniveau is bij deze vormen van motivatie tevens hoger dan bij de lagere motivatieniveaus. Bij intrinsieke motivatie is de attitude volledig positief, gezien de persoon plezier haalt uit het uitgevoerde gedrag. De inschatting van het controleniveau is dan ook hoog en sociale normen zijn

bij dit motivatieniveau nog minder belangrijk dan bij alle eerdere vormen van motivatie. Een combinatie van beide modellen is terug te vinden in figuur 3. Het onderzoek zal uitwijzen of de Organismic Integration Theory en de Theory of Planned Behavior ook in de praktijk op deze manier aan elkaar te relateren zijn.

Figuur 3

Combinatie van Theory of Planned Behavior^a en Organismic Integration Theory^b

^aAjzen (1991). ^bDeci & Ryan (2000).

Customer journey

De customer journey is het proces dat potentiële LLO-studenten doorlopen voordat zij de definitieve keuze maken om bij een specifieke onderwijsinstelling met een studie te starten. De customer journey bestaat uit vijf fases:

- bewustwordingsfase,
- overwegingsfase,
- beslisfase,
- servicefase,
- loyaliteitsfase (BusinessBuilding, z.d.).

De laatste twee fases, die zich richten op het genereren van herhalingsaankopen bij commerciële organisaties, zijn niet op onderwijsinstellingen van toepassing. Tijdens de bewustwordingsfase bedenkt de potentiële LLO-student dat hij of zij een studie wil gaan volgen, waarna de overwegingsfase start. Tijdens deze fase vindt het daadwerkelijke keuzeprocess plaats en zijn de Theory of Planned Behavior en de Organismic Integration Theory van toepassing (Van der Linde, 2019). De overwegingsfase kent volgens Wolny & Charoensuksai (2014) verschillende variaties: impulsief (gebaseerd op emotie), overwegend (gebaseerd op emotie en ervaringen vanuit de omgeving) en gebalanceerd (gebaseerd op emotie, ervaringen vanuit de omgeving en ratio). Omdat studiekeuze een beslissing is welke invloed heeft op lange termijn (langer dan een jaar), speelt ratio een rol en daaruit is af te leiden dat potentiële LLO-studenten tot de gebalanceerde klantgroep behoren (Wolny & Charoensuksai, 2014). Dat buiten de student zelf mensen in de omgeving een rol spelen, blijkt uit een onderzoek naar variabelen die de studiekeuze van volwassenen beïnvloeden, waarbij de sociale omgeving, ouders en gendernormen drie van de vijf factoren met de grootste invloed bleken (Van Tuijl & Van der Molen, 2015).

Onderzoek

Van Tuijl en Van de Molen (2015) geven aan dat verschillende factoren een relatief grote invloed hebben op de studiekeuze van LLO-studenten. Daarnaast is bekend hoe de Theory of Planned Behavior en de Organismic Integration Theory te combineren en toe te passen zijn op studiekeuzegedrag. Anno 2022 is echter nog niet bekend in hoeverre onderwijsinstellingen aansluiten bij potentiële LLO-studenten tijdens hun studiekeuze op het gebied van informatieverstrekking en contact. Het mogelijke gevolg hiervan is minder aanmeldingen, omdat studenten tijdens de overwegingsfase bepalen welke aanbieders wel of niet relevant zijn voor verdere oriëntatie (Van der Linde, 2019). Om deze reden is het van belang om te onderzoeken in hoeverre onderwijsinstellingen aansluiten bij de behoeften van LLO-studenten en waar op dat gebied verbeteringen nodig zijn.

Om te kunnen identificeren hoe onderwijsinstellingen die volwassenenonderwijs aanbieden beter kunnen aansluiten bij hun doelgroep, is het van belang om antwoord te geven op de volgende hoofdvraag: *“In hoeverre sluiten onderwijsinstellingen die volwassenenonderwijs aanbieden aan bij potentiële LLO-studenten tijdens hun studiekeuze?”* Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden, zijn de volgende deelvragen essentieel:

- Hoe zijn de drie componenten van de Theory of Planned Behavior van Ajzen opgebouwd bij LLO-studenten van een beroepsbegeleidende leerweg?
- Op welke manier zijn LLO-studenten van een beroepsbegeleidende leerweg gemotiveerd tijdens hun studiekeuze volgens de Organismic Integration Theory?
- Op welke manier willen LLO-studenten dat onderwijsinstellingen hun tijdens de studiekeuze informeren?

In deze vragen is de LLO-student gedefinieerd zoals de overheid dit ook heeft gedaan: personen tussen de 25 en 65 jaar oud die een formele dan wel niet-formele opleiding volgen (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022-a).

Met beantwoording van de hoofd- en deelvragen is het mogelijk om onderwijsinstellingen inzicht te bieden in de mate waarin zij aansluiten bij LLO-studenten tijdens de studiekeuze. Door deze inzichten te vertalen naar verbeteringen en deze te implementeren, kunnen onderwijsinstellingen die volwassenenonderwijs aanbieden beter aansluiten bij hun doelgroep en mogelijk een groei in LLO-studenten genereren.

2. Materiaal en methode

Om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag zoals geformuleerd in de inleiding, was het van belang om zowel kwantitatief als kwalitatief, beschrijvend onderzoek uit te voeren onder LLO-studenten. Het onderzoek naar gepland gedrag en motivatie heeft zich beperkt tot huidige LLO-studenten van beroepsbegeleidende leerwegen (BBL) aan het mbo. Door deze groep studenten met betrekking tot verschillende fasen van hun studiekeuze (tijdens en na) te toetsen op welke manier zij gemotiveerd waren en hoe zij het controleniveau op verschillende momenten in hebben geschat en ervaren, was het mogelijk om de resultaten van dit onderzoek een beeld laten geven van invloeden gedurende de studiekeuze. Als onderwijsinstellingen daarop inspelen, kan dit groei in studentenaantallen en uiteindelijk groei van werknemers in de desbetreffende sector als gevolg hebben. Het onderzoek heeft plaatsgevonden bij TerraNext, de aanbieder van volwassenenonderwijs binnen Terra (opdrachtgever).

De studentenaantallen binnen de beroepsbegeleidende leerwegen van TerraNext waren op 1 februari 2022 als volgt:

- 64 studenten Medewerker groenvoorziening,
- 44 studenten Vakbekwaam hovenier
- 18 studenten Opzichter uitvoerder groene ruimte
- 10 studenten Bloem

Dit betekent dat de populatie LLO-studenten die een beroepsbegeleidende leerweg bij TerraNext volgt, anno 2022 uit 136 studenten bestaat. Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen, is gekozen voor een betrouwbaarheidsinterval van 95 procent en een foutmarge van vijf procent. De steekproefgrootte is te berekenen aan de hand van de volgende formule:

$$n = N * z^2 * p(1-p) / z^2 * p(1-p) + (N-1) * F^2$$

De symbolen in de formule hebben de volgende betekenis:

- n: steekproefgrootte
- N: populatiegrootte (136)
- z: standaardafwijking (1,96 bij 95 procent betrouwbaarheid)
- p: spreiding (50 procent)
- F: foutmarge (5 procent bij 95 procent betrouwbaarheid)

Uit de formule blijkt dat, voor een betrouwbaar beeld van de resultaten met betrekking tot LLO-studenten van TerraNext, er in het onderzoek 101 respondenten benodigd waren om de 95 procent betrouwbaarheid te kunnen garanderen.

De, minstens 101, LLO-studenten van TerraNext hebben een enquête ingevuld die was gebaseerd op de begrippen uit tabel 1 welke zijn gevalideerd door deze te operationaliseren tot variabelen. De vragen behorend bij het begrip motivatie, zijn ondergebracht bij de drie componenten van de Theory of Planned Behavior in de vragenlijst. De enquête is terug te vinden in bijlage I; alle LLO-studenten die een beroepsbegeleidende leerweg volgen bij TerraNext, hebben de enquête ontvangen. Hierdoor is de steekproef aselekt. De antwoorden op de vragenlijst verschaffen inzicht in de verschillende componenten van de Theory of Planned Behavior en de Organismic Integration Theory (zie inleiding). Antwoorden op de vragenlijst die onvolledig bleken (niet alle vragen ingevuld), zijn niet in beschouwing genomen, in verband met de samenhang tussen de verschillende vragen. De looptijd van de enquête bedroeg tien werkdagen en startte op een vrijdag. Op beide maandagen hebben de deelnemers een herinnering ontvangen, omdat zij op maandagen allemaal op school aanwezig waren.

Tabel 1: Variabelen enquête

Abstract begrip	Definitie	Dimensies	Indicatoren	Variabelen
Motivatie	De mate waarin iemand extrinsiek of intrinsiek gestimuleerd is om bepaald gedrag uit te voeren (Deci & Ryan, 2000).	Amotivatie	Desinteresse, gevoel van irrelevantie	Interesse in starten van een nieuwe opleiding
		Externe regulatie	Straffen en belonen	Gevoel van verplichting
				Gevolgen bij niet volgen opleiding
				Waarde van beloning na het volgen van een opleiding
		Introjectie	Behoeftte aan goedkeuring	Waarde van waardering door omgeving na volgen opleiding
		Identificatie	Willen bereiken van doelen	Uitzicht op nieuwe carrière ontwikkelingen na volgen opleiding
		Integratie	Gedrag in overeenstemming met gevoel	Wens om opleiding af te ronden
		Intrinsiek	Komt voort uit interesse, plezier en tevredenheid	Interesse in starten van een nieuwe opleiding
				Plezier tijdens volgen van een opleiding
				Tevredenheid na het volgen van een opleiding
Attitudes	Wijze waarop een persoon tegen het gedrag aankijkt en dus de wenselijkheid van het uitvoeren en de gevolgen daarvan (Ajzen, 1991).	Positief	Positieve houding tegenover starten nieuwe studie	Interesse in starten van een nieuwe opleiding
				Mening over het volgen van opleidingen na 25 ^e levensjaar
		Negatief	Negatieve houding tegenover starten nieuwe studie	Interesse in starten van een nieuwe opleiding
				Mening over het volgen van opleidingen na 25 ^e levensjaar
Sociale normen	Normen van de sociale groep waartoe iemand behoort. Deze normen verschillen per groep. De waarde die een persoon	Positief	Vanuit omgeving positieve houding tegenover starten nieuwe studie	Steun vanuit omgeving (ouders, sociale kring, werkgever)
		Negatief	Vanuit omgeving negatieve houding tegenover starten nieuwe studie	Steun vanuit omgeving (ouders, sociale kring, werkgever)

	hecht aan deze normen, bepaalt de invloed ervan op het gedrag (Ajzen, 1991).	Waarde	Waarde die iemand hecht aan de mening en attitudes van de omgeving	Belang van goedkeuring uit omgeving
Inschatting van controleniveau (PCB)	Mate waarin een persoon het gevoel heeft dat hij of zij zelf het initiatief neemt tot het uitvoeren van het gedrag en daar desgewenst mee zou kunnen stoppen dan wel doorgaan (Ajzen, 1991).	Gevoelsmatig	Gevoel van controle over eigen gedrag	Initiatief van starten studie Gevoel van mogelijkheid tot stoppen met studie wanneer gewenst
		Feitelijk	Feitelijke controle over eigen gedrag	Financiering Betaald/onbetaald studieverlof

Naast een kwantitatief onderzoek naar gepland gedrag en motivatie, heeft gedurende het onderzoek een focusgroep sessie (kwalitatief onderzoek) plaatsgevonden. Tijdens deze sessie zijn tien LLO-studenten, aan de hand van de conclusies van het kwantitatieve onderzoek, met elkaar in gesprek gegaan over de uitkomsten van het onderzoek. Daarnaast zijn LLO-studenten tijdens de sessie in gesprek gegaan over hun contactvoorkeuren met de onderwijsinstelling tijdens de studiekeuze. De deelnemende LLO-studenten verbleven tijdens de sessie in dezelfde ruimte. De gespreksstructuur is opgenomen in bijlage II. De steekproef voor de focusgroepen is select, omdat de onderzoeker tien LLO-studenten uit de beroepsbegeleidende leerwegen (groen en bloem) van TerraNext heeft geselecteerd.

De focusgroep sessie heeft plaatsgevonden in een groep van tien LLO-studenten, waarbij het aandeel studenten vanuit de groen- en bloem-opleidingen gelijk was. De focusgroep sessie heeft zestig minuten geduurd.

Voordat de focusgroep sessie kon plaatsvinden, was het van belang om de resultaten van de enquête te analyseren. Beschrijvende statistiek heeft het mogelijk gemaakt om de resultaten met elkaar te vergelijken. Met behulp van de Mann-Whitney U-toets, die aantoonde of er significante verschillen zijn tussen groepen, was het mogelijk om de dertien vragen met een Likertschaal met elkaar te vergelijken. Zo was het mogelijk om de antwoorden per cohort, leeftijdscategorie (LLO-studenten van 25 tot en met 39 of van 40 tot en met 65 jaar), manier van financiering, kennis over financiële overheidssteun en verlofwijze met elkaar te vergelijken. Zo was er onderscheid te maken in deze verschillende groepen en categorieën, waardoor het mogelijk was om resultaten specifiek weer te geven. Deze resultaten heeft de onderzoeker ingezet tijdens de focusgroep sessie om het gesprek te structureren. De onderzoeker heeft de resultaten van de enquête en de focusgroep sessie met de literatuur zoals gebruikt in de inleiding vergeleken, alvorens een discussie te formuleren en een conclusie te trekken.

3. Resultaten

Gedurende het onderzoek is getracht om inzichtelijk te maken in welke mate onderwijsinstellingen aansluiten op de behoeften van LLO-studenten (leven lang ontwikkelen) tijdens de studiekeuze. Het doel hiervan is om onderwijsinstellingen de mogelijkheid te bieden om beter bij hun doelgroep aan te sluiten, door het vertalen van dit onderzoek naar verbeteringen en de implementatie daarvan.

Om de behoeften van LLO-studenten weer te kunnen geven, is gebruik gemaakt van verschillende theorieën: de Theory of Planned Behavior en de Organismic Integration Theory. Aan de hand van deze theorieën zijn vragen opgesteld (zie tabel 1) welke LLO-studenten hebben beantwoord via een enquête. In totaal is de enquête naar 136 LLO-studenten verstuurd, waarvan 103 een volledig antwoord hebben ingediend. Van de 103 LLO-studenten was ongeveer driekwart (75,7 procent) 25 tot 39 jaar oud en een kwart (24,3 procent) 40 tot 65 jaar oud. Van de 103 deelnemende LLO-studenten zijn er vier in 2018, twaalf in 2019, negen in 2020 en 78 in 2021 gestart met een opleiding

De resultaten van de enquête zijn besproken in een focusgroep sessie met tien LLO-studenten, welke zowel hun contactvoorkeuren tijdens de studiekeuze als nuances op de resultaten van de enquête hebben aangegeven. Zie bijlage I voor de enquêtevragen, bijlage II voor de gespreksstructuur van de focusgroep sessie, bijlage III voor de enquêteresultaten, bijlage IV voor het transcript van de focusgroep sessie en bijlage V voor de statistische analyse van de enquêtevragen.

3.1 Theory of Planned Behavior

Voor het beantwoorden van de deelvraag *“Hoe zijn de drie componenten van de Theory of Planned Behavior van Ajzen opgebouwd bij LLO-studenten van een beroepsbegeleidende leerweg?”*, zijn zeven enquêtevragen geformuleerd met betrekking tot attitudes, sociale normen en inschatting van controleniveau. Bij de vragen waarbij LLO-studenten een Likertschaal konden invullen, betekent 1 *“volledig mee oneens,”* en 5 *“volledig mee eens.”*

3.1.1 Attitudes

Er is in de enquête één vraag gesteld over attitudes (zie tabel 1): *“Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.”* LLO-studenten hadden bij deze vraag de mogelijkheid om een Likertschaal in te vullen. Gemiddeld scoren respondenten de Likertschaal met 3,25 (S.E. 0,12). Zoals te zien in tabel 2, verschillen de antwoorden van LLO-studenten significant van elkaar als segmentatie op het gebied van leeftijd ($p < 0,001$) en bekendheid met financiële steun ($p < 0,001$) is toegepast. Uit de enquêteresultaten blijkt dat LLO-studenten van 25 tot 39 jaar een significant minder negatieve attitude richting het starten van een studie na het vijfentwintigste levensjaar hebben dan LLO-studenten van 40 tot 65 jaar. Daarnaast blijkt de attitude van LLO-studenten die bekend zijn met financiële mogelijkheden vanuit de overheid, significant positiever dan die van LLO-studenten die daar niet bekend mee zijn.

Tabel 2: Verschil tussen LLO-studenten in attitude tegenover het starten van een studie na het vijftiengste levensjaar, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd (n=103), bekendheid met financiële steun (n=103), wijze van financieren (n=103) en wijze van verlof (n=90).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	547,5	<0,001
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	268	<0,001
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	1066	0,268
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	808,5	0,087
	Onbetaald	45		

*.: aantal respondenten

**.: U-waarde

***.: verschil is significant als $p \leq 0,05$

3.1.2 Sociale normen

In de enquête zijn twee vragen gesteld over sociale normen (zie tabel 1). De eerste vraag luidt: “Ik ontvang steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.” Deelnemers konden deze vraag beantwoorden middels een Likertschaal, welke zij gemiddeld scoren met 4,26 (S.E. 0,01). Zoals te zien in tabel 3, verschillen de antwoorden van LLO-studenten significant van elkaar als deze worden gesegmenteerd op het gebied van leeftijd ($p < 0,05$). Uit de enquêteresultaten blijkt dat LLO-studenten van 25 tot 39 jaar significant meer sociale steun tijdens het starten van een opleiding ervaren, dan LLO-studenten van 40 tot 65 jaar. Bekendheid met financiële steun vanuit de overheid, wijze van financieren en wijze van verlof hebben geen significante invloed ($p > 0,05$) op de sociale steun die LLO-studenten ervaren tijdens het starten van een opleiding. Een LLO-student die deel heeft genomen aan de focusgroep geeft aan “Mijn ouders hebben altijd al zoiets gehad van: je moet doen wat je zelf wil.”

Tabel 3: Verschil tussen LLO-studenten in steun vanuit de sociale omgeving voor het starten van een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd (n=103), bekendheid met financiële steun (n=103), wijze van financieren (n=103) en wijze van verlof (n=90).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	705	0,023
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	645	0,254
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	1051	0,201
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	808,5	0,067
	Onbetaald	45		

*.: aantal respondenten

**.: U-waarde

***.: verschil is significant als $p \leq 0,05$

De tweede vraag in de context van sociale normen luidt: “Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.” Deze vraag konden deelnemers, net als de vorige vraag, beantwoorden met een Likertschaal. Gemiddeld scoren LLO-studenten deze stelling met 2,87 (S.E. 0,12). Zoals weergegeven in tabel 4, verschilt de gehechte waarde aan goedkeuring en steun uit de omgeving significant ($p < 0,05$) tussen LLO-studenten die bekend zijn met financiële mogelijkheden vanuit de overheid, en LLO-studenten die daar niet bekend mee zijn. Uit de enquêteresultaten blijkt

dat LLO-studenten die bekend zijn met financiële mogelijkheden vanuit de overheid significant meer waarde hechten aan goedkeuring en steun vanuit de omgeving dan studenten die er niet bekend mee zijn. Leeftijd, wijze van financieren en wijze van verlof hebben geen significante invloed ($p > 0,05$) op de gehechte waarde aan steun en goedkeuring uit de omgeving tijdens het starten van een opleiding.

Tabel 4: Verschil tussen LLO-studenten in gehechte waarde aan goedkeuring en steun vanuit de sociale omgeving voor het starten van een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd ($n=103$), bekendheid met financiële steun ($n=103$), wijze van financieren ($n=103$) en wijze van verlof ($n=90$).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	968	0,956
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	410	0,002
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	1108	0,424
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	922,5	0,392
	Onbetaald	45		

*, aantal respondenten

**, U-waarde

***, verschil is significant als $p \leq 0,05$

3.1.3 Inschatting van controleniveau

In de enquête zijn vier vragen gesteld over de inschatting van het controleniveau door LLO-studenten (zie tabel 1). Twee van deze vragen gingen over het gevoelsmatige controleniveau; de andere twee hadden betrekking op het feitelijke controleniveau.

Gevoelsmatig

De eerste vraag met betrekking tot het gevoelsmatige controleniveau, luidt: “Het initiatief voor het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf.” Deelnemers konden deze vraag beantwoorden met behulp van een Likertschaal, waarvan het resultaat gemiddeld 3,51 (S.E. 0,12) bedraagt. In tabel 5 is te zien dat er een significant verschil ($p < 0,05$) bestaat tussen LLO-studenten die weten welke financiële steun de overheid kan bieden en studenten die dat niet weten, op het gebied van eigen initiatief tot het starten van een opleiding. Uit de enquêteresultaten blijkt dat LLO-studenten die weten welke financiële steun de overheid kan bieden, significant meer zelf het initiatief tot het starten van een opleiding hebben genomen, dan studenten dergelijke mogelijkheden niet kennen.

Tabel 5: Verschil tussen LLO-studenten in het nemen van initiatief bij het starten van een opleiding, gesegmenteerd op leeftijd ($n=103$), bekendheid met financiële steun ($n=103$), wijze van financieren ($n=103$) en wijze van verlof ($n=90$).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	757,5	0,085
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	531,5	0,037
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	1144,5	0,588
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	549	0,174
	Onbetaald	45		

*, aantal respondenten

**, U-waarde

***, verschil is significant als $p \leq 0,05$

De tweede vraag over het gevoelsmatige controleniveau luidt: “Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen.” Deze antwoordmogelijkheid behorende bij deze vraag was een Likertschaal, welke deelnemers gemiddeld 2,43 (S.E. 0,107) scoren. Uit de gegevens in tabel 6 blijkt dat er een significant verschil ($p < 0,05$) bestaat in het gevoelsmatig kunnen stoppen met de opleiding tussen LLO-studenten die de opleiding zelf betalen en LLO-studenten die dat niet doen. Uit de enquêteresultaten blijkt dat LLO-studenten die de opleiding niet zelf betalen, significant minder het gevoel hebben dat zij kunnen stoppen met de opleiding in vergelijking met LLO-studenten die de opleiding zelf betalen. Eén van de LLO-studenten die heeft deelgenomen aan de focusgroep sessie en tevens de opleiding zelf betaalt, geeft aan: “Mijn werkgever zou niet blij zijn als ik wegga, want er is lastig personeel te vinden. Maar als ik er echt klaar mee was, had hij pech gehad.”

Tabel 6: Verschil tussen LLO-studenten in het gevoelsmatig kunnen stoppen met een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd ($n=103$), bekendheid met financiële steun ($n=103$), wijze van financieren ($n=103$) en wijze van verlof ($n=90$).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	870	0,399
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	751	0,899
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	935	0,040
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	691	0,070
	Onbetaald	45		

*, aantal respondenten

**, U-waarde

***, verschil is significant als $p \leq 0,05$

Feitelijk

Naast vragen op het gebied van het gevoelsmatige controleniveau, bevatte de enquête twee vragen over het feitelijke controleniveau, waarvan de eerste luidt: “Ik financier de opleiding zelf.”

Deelnemers konden twee antwoorden op deze vraag geven: ‘waar’ of ‘niet waar’. Van alle respondenten ($n=103$), antwoordde 35,9 procent ‘waar’ en 64,1 procent ‘niet waar’. In tabel 7 is te zien dat er geen significante verschillen ($p > 0,05$) tussen de groepen LLO-studenten bestaan met betrekking tot financiering van de opleiding.

Tabel 7: Verschil tussen LLO-studenten in wijze van financieren voor een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd ($n=103$), bekendheid met financiële steun ($n=103$) en wijze van verlof ($n=90$).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	819,5	0,150
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	638	0,184
	Niet	85		
Wijze van verlof	Betaald	45	922,5	0,392
	Onbetaald	45		

*, aantal respondenten

**, U-waarde

***, verschil is significant als $p \leq 0,05$

De laatste vraag met betrekking tot de Theory of Planned Behavior en de tweede over het feitelijke controleniveau, luidt: “Het verlof dat ik opneem voor de opleiding is ...” De mogelijke antwoorden op

deze vraag, waren 'betaald', 'onbetaald' en 'niet van toepassing'. Aangezien 'niet van toepassing' geen vorm van verlof is, zijn deze antwoorden buiten beschouwing gelaten. Van de overgebleven antwoorden (n=90), behoorde 43,7 tot de mogelijkheid 'betaald' en hetzelfde percentage tot 'onbetaald'. Tabel 8 geeft het verschil in antwoorden tussen verschillende groepen LLO-studenten weer. Hierin is te zien dat er een significant verschil ($p < 0,05$) in wijze van verlof bestaat tussen LLO-studenten die hun opleiding zelf betalen, tegenover studenten die dat niet doen. Uit de enquêteresultaten blijkt dat LLO-studenten die hun opleiding niet zelf betalen, significant eerder betaald verlof krijgen voor het volgen van een studie dan LLO-studenten die hun studie wel zelf betalen.

Tabel 8: Verschil tussen LLO-studenten in wijze van verlof, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd (n=103), bekendheid met financiële steun (n=103) en wijze van financieren (n=103).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	951	0,840
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	584	0,085
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	942	0,035
	Niet zelf	66		

*, aantal respondenten

**, U-waarde

***, verschil is significant als $p \leq 0,05$

3.2 Organismic Integration Theory

Voor het beantwoorden van de deelvraag "Op welke manier zijn LLO-studenten van een beroepsbegeleidende leerweg gemotiveerd tijdens hun studiekeuze volgens de Organismic Integration Theory?", zijn acht enquêtevragen geformuleerd met betrekking tot de verschillende motivatieniveaus volgens de Organismic Integration Theory, zie tabel 1. In tabel 9 zijn de vragen ingedeeld naar motivatieniveau:

Tabel 9: Enquêtevragen ingedeeld naar de Organismic Integration Theory

Vraag	Motivatieniveaus
Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse.	- Amotivatie - Intrinsieke motivatie
Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.	- Externe regulatie
Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet zou starten aan een opleiding.	- Externe regulatie
Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.	- Externe regulatie - Introjectie
Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding.	- Identificatie
De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.	- Intrinsieke motivatie
Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.	- Intrinsieke motivatie
Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.	- Intrinsieke motivatie

De eerste vraag uit tabel 9 heeft betrekking op interesse voor het starten van een nieuwe opleiding. LLO-studenten (n=103) konden deze vraag beantwoorden met een Likertschaal; het gemiddelde antwoord is 3,72 (S.E. 0,121). In tabel 10 is te zien dat er een significant verschil ($p < 0,05$) in het starten van een opleiding vanuit interesse bestaat tussen LLO-studenten die de studie zelf betalen, in vergelijking met LLO-studenten die dat niet doen. Uit de enquêteresultaten blijkt dat LLO-studenten die de opleiding zelf bekostigen, significant meer een opleiding starten vanuit interesse dan LLO-studenten die de opleiding niet zelf betalen.

Tabel 10: Verschil tussen LLO-studenten in interesse voor het starten van een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd (n=103), bekendheid met financiële steun (n=103), wijze van financieren (n=103) en wijze van verlof (n=90).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	919	0,654
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	573	0,082
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	891	0,018
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	972,5	0,735
	Onbetaald	45		

*: aantal respondenten

** : U-waarde

***: verschil is significant als $p \leq 0,05$

De tweede vraag uit tabel 9, “Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.”, is tevens door LLO-studenten beantwoord middels een Likertschaal. De gemiddelde score hiervan is 3,08 (S.E. 0,124). Zoals te zien in tabel 11 zijn er twee significante verschillen ($p < 0,05$) tussen groepen met betrekking tot deze vraag: één tussen LLO-studenten van 25 tot 39 jaar en LLO-studenten van 40 tot 65 jaar, en één tussen LLO studenten die betaald verlof hebben voor het volgen van een studie en LLO-studenten met onbetaald studieverlof. Uit de enquêteresultaten blijkt dat LLO-studenten van 40 tot 65 jaar zich significant eerder verplicht voelen tot het volgen van een studie wanneer vergeleken met LLO-studenten van 25 tot 39 jaar. Daarnaast blijkt dat LLO-studenten met onbetaald studieverlof zich significant eerder verplicht voelen tot het volgen van een studie, dan LLO-studenten die betaald studieverlof hebben.

Tabel 11: Verschil tussen LLO-studenten in gevoel van verplichting tot het starten van een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd (n=103), bekendheid met financiële steun (n=103), wijze van financieren (n=103) en wijze van verlof (n=90).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	592	0,002
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	634	0,241
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	972	0,078
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	657	0,003
	Onbetaald	45		

*: aantal respondenten

** : U-waarde

***: verschil is significant als $p \leq 0,05$

De vraag “*Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet zou starten aan een opleiding,*” als derde opgenomen in tabel 9, is middels een Likertschaal door de LLO-studenten gemiddeld beantwoord met 2,62 (S.E. 0,117). In tabel 12 is te zien dat drie van de vier groepen een significant verschil ($p < 0,05$) vertonen. Zo blijkt dat LLO-studenten van 40 tot 65 jaar meer negatieve gevolgen verwachten bij het niet volgen van een opleiding dan LLO-studenten van 25 tot 39 jaar. Hetzelfde verschil geldt tussen LLO-studenten die niet bekend zijn met financiële steun en LLO-studenten die dat wel zijn, en LLO-studenten die de opleiding zelf betalen en degenen die dat niet doen.

Tabel 12: Verschil tussen LLO-studenten in voorspelling van negatieve gevolgen bij het niet starten van een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd ($n=103$), bekendheid met financiële steun ($n=103$), wijze van financieren ($n=103$) en wijze van verlof ($n=90$).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	587	0,002
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	387	<0,001
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	755	<0,001
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	978,5	0,776
	Onbetaald	45		

*.: aantal respondenten

**.: U-waarde

***.: verschil is significant als $p \leq 0,05$

De vierde vraag uit tabel 9, luidt: “*Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.*” LLO-studenten konden deze vraag beantwoorden met een Likertschaal, met als gemiddelde uitkomst 3,47 (S.E. 0,129). In tabel 13 is te zien dat er een significant verschil ($p < 0,05$) bestaat in het belang dat LLO-studenten hechten aan waardering, tussen LLO-studenten die bekend zijn met financiële steun die de overheid kan bieden en degenen die dat niet zijn. Uit de enquêteresultaten blijkt dat studenten die bekend zijn met de financiële steun die de overheid kan bieden, significant meer belang hechten aan waardering voor het volgen van een opleiding dan LLO-studenten die er niet bekend mee zijn.

Tabel 13: Verschil tussen LLO-studenten in belang van waardering voor het volgen van een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd ($n=103$), bekendheid met financiële steun ($n=103$), wijze van financieren ($n=103$) en wijze van verlof ($n=90$).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	742	0,065
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	465,5	0,007
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	1115,5	0,455
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	941	0,411
	Onbetaald	45		

*.: aantal respondenten

**.: U-waarde

***.: verschil is significant als $p \leq 0,05$

De vijfde vraag uit tabel 9: “Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding,” is door deelnemende LLO-studenten middels een Likertschaal gemiddeld beantwoord met 4,03 (S.E. 0,108). In tabel 14 is te zien dat er een significant verschil ($p < 0,05$) bestaat in het belang dat LLO-studenten hechten aan carrièrekansen na het volgen van een opleiding, tussen LLO-studenten die bekend zijn met financiële steun die de overheid kan bieden en degenen die dat niet zijn. Uit de enquêteresultaten blijkt dat studenten die bekend zijn met de financiële steun die de overheid kan bieden, significant meer belang hechten aan carrièrekansen na het volgen van een opleiding dan LLO-studenten die er niet bekend mee zijn. Eén van de LLO-studenten die heeft deelgenomen aan de focusgroep sessie, stelt: “Ik wil een baan met bloemen en dat kan alleen als je een opleiding volgt. Ik doe het niet omdat ik school leuk vind.”

Tabel 14: Verschil tussen LLO-studenten in belang van carrièrekansen na het volgen van een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd ($n=103$), bekendheid met financiële steun ($n=103$), wijze van financieren ($n=103$) en wijze van verlof ($n=90$).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	825	0,215
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	521	0,023
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	1199	0,871
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	886,5	0,278
	Onbetaald	45		

*, aantal respondenten

**, U-waarde

***, verschil is significant als $p \leq 0,05$

De zesde vraag uit tabel 9, luidt: “De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.” Deelnemende LLO-studenten hebben deze vraag gemiddeld beantwoord met 3,98 (S.E. 0,116). In tabel 15 is een significant verschil ($p < 0,05$), op basis van bekendheid met financiële steun, in antwoorden op de vraag weergegeven. Uit de enquêteresultaten blijkt dat LLO-studenten die bekend zijn met de mogelijkheden op het gebied met financiële steun significant vaker zelf de wens hebben om hun opleiding af te ronden, dan LLO-studenten die niet bekend zijn met financiële steunmogelijkheden.

Tabel 15: Verschil tussen LLO-studenten in wens om de opleiding af te ronden, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd ($n=103$), bekendheid met financiële steun ($n=103$), wijze van financieren ($n=103$) en wijze van verlof ($n=90$).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	821,5	0,209
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	532	0,031
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	1174	0,731
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	848,5	0,157
	Onbetaald	45		

*, aantal respondenten

**, U-waarde

***, verschil is significant als $p \leq 0,05$

De één na laatste vraag uit tabel 9, betreft: *“Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.”*. Middels een Likertschaal hebben deelnemende LLO-studenten een gemiddelde score van 2,80 (S.E. 0,126) toegekend aan deze vraag. In tabel 16 is zichtbaar dat er een significant verschil ($p < 0,05$) bestaat in het plezier bij het volgen van een opleiding dat LLO-studenten met betaald studieverlof ervaren tegenover LLO-studenten met onbetaald studieverlof. Uit de enquêteresultaten blijkt dat LLO-studenten met onbetaald studieverlof significant meer plezier ervaren tijdens het volgen van een opleiding, dan LLO-studenten met betaald studieverlof.

Tabel 16: Verschil tussen LLO-studenten in plezier bij het volgen van een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd ($n=103$), bekendheid met financiële steun ($n=103$), wijze van financieren ($n=103$) en wijze van verlof ($n=90$).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	851	0,327
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	653	0,317
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	951	0,056
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	774,5	0,048
	Onbetaald	45		

*, aantal respondenten

**, U-waarde

***, verschil is significant als $p \leq 0,05$

De laatste vraag uit tabel 9 en tevens de laatste geanalyseerde enquêtevraag, luidt: *“Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.”* Deelnemende LLO-studenten hebben deze vraag, met behulp van een Likertschaal, gemiddeld beantwoord met 3,40 (S.E. 0,121). In tabel 17 is te zien dat er een significant verschil ($p < 0,05$) bestaat in de tevredenheid van LLO-studenten over het volgen van een opleiding, tussen LLO-studenten die bekend zijn met financiële steun die de overheid kan bieden en degenen die dat niet zijn. Uit de enquêteresultaten blijkt dat studenten die bekend zijn met de financiële steun die de overheid kan bieden, significant meer tevreden zijn met het volgen van een opleiding dan LLO-studenten die er niet bekend mee zijn.

Tabel 17: Verschil tussen LLO-studenten in tevredenheid over het volgen van een opleiding, gesegmenteerd op het gebied van leeftijd ($n=103$), bekendheid met financiële steun ($n=103$), wijze van financieren ($n=103$) en wijze van verlof ($n=90$).

Factor	Groep	n*	U**	p***
Leeftijd	25-39 jaar	78	749,5	0,073
	40-65 jaar	25		
Bekendheid met financiële steun	Wel	18	544	0,047
	Niet	85		
Wijze van financieren	Zelf	37	1070	0,283
	Niet zelf	66		
Wijze van verlof	Betaald	45	990,5	0,855
	Onbetaald	45		

*, aantal respondenten

**, U-waarde

***, verschil is significant als $p \leq 0,05$

3.3 Contactvoorkeuren

Tijdens de focusgroep sessie gaven LLO-studenten aan geen specifieke wervingsuitingen van Terra te hebben gezien: *“Ik heb gewoon gezocht op BBL met bloemen en toen kwam toevallig Terra naar voren.”* Daarnaast hebben deelnemende LLO-studenten *“nog nooit een flyer of iets dergelijks”* over opleidingen van Terra gezien.

Dit zorgde voor onduidelijkheden bij potentiële LLO-studenten. *“Het was lang onduidelijk of de BBL-opleiding wel door zou gaan,”* aldus een deelnemer van de focusgroep sessie. Hierdoor vonden LLO-studenten het lastig om een werkgever te vinden: *“De schooldag bleef lang onduidelijk, waardoor je werkgevers aan het lijntje moest houden.”*

Als antwoord op de vraag of de onduidelijkheden hebben geleid tot twijfels bij de deelnemers van de focusgroep sessie, antwoordde één van hen: *“Als een andere school dichterbij had gelegen, was ik zeker daarheen gegaan.”*

De onduidelijkheden in de werving blijken uit de ervaringen die studenten ervaren tijdens de studie: *“Ik dacht dat het één praktische schooldag zou zijn, maar het is veel theorie die wordt aangeboden in een vorm die voor school makkelijk is: veel PowerPoints en weinig praktijk.”*

4. Discussie

Gedurende het onderzoek is getracht om inzichtelijk te maken in welke mate onderwijsinstellingen aansluiten op de behoeften van LLO-studenten (leven lang ontwikkelen) tijdens de studiekeuze. Het doel hiervan is om onderwijsinstellingen de mogelijkheid te bieden om beter bij hun doelgroep aan te sluiten, door het vertalen van dit onderzoek naar verbeteringen en de implementatie daarvan.

De onderzoekspopulatie bestond uit 136 LLO-studenten, waarbij twee onderzoeken zijn afgenomen. De eerste is een enquête, met achttien vragen over de Theory of Planned Behavior en de Organismic Integration Theory, welke door 103 van de 136 LLO-studenten volledig is ingevuld. De vragenlijst is, coherent aan de beschreven aanpak in hoofdstuk 2, verstuurd op vrijdag en op de twee daaropvolgende maandagen hebben alle uitgenodigde LLO-studenten een herinnering ontvangen. Om te achterhalen of er verschillen waren tussen verschillende groepen LLO-studenten, gesegmenteerd op basis van leeftijd, bekendheid met financiële steun, wijze van financieren en wijze van verlof, is gebruik gemaakt van de Mann-Whitney U-toets. Om een betrouwbaarheid van 95 procent voor de populatie LLO-studenten bij Terra te kunnen garanderen, moesten ten minste 101 van de 136 uitgenodigde LLO-studenten de enquête invullen. Dit is het geval, wat betekent dat de resultaten van de enquête betrouwbaar zijn voor de gehele onderzoekspopulatie.

Naast de enquête, heeft er een focusgroep sessie plaatsgevonden met tien LLO-studenten. Deze groep bestond uit vijf groen- en vijf bloemstudenten, coherent aan de aanpak zoals omschreven in hoofdstuk 2. Tijdens deze sessie zijn de resultaten van de enquête besproken en zijn de aanwezige LLO-studenten bevraagd over hun contactvoorkeuren met de onderwijsinstelling tijdens de studiekeuze. De antwoorden op de vragen tijdens de focusgroep sessie kwamen overeen met die uit het kwantitatieve onderzoek, waardoor het mogelijk lijkt dat de bevraagde LLO-studenten representatief zijn voor de gehele doelgroep. Dit is door middel van dit onderzoek echter niet onomstotelijk vast te stellen, waardoor onderwijsinstellingen de uitkomsten van de focusgroep sessie niet als volledig betrouwbaar kunnen beschouwen.

De hoofdvraag en deelvragen hebben allen betrekking op gedrag en motivatie bij LLO-studenten tijdens hun studiekeuze. De resultaten sluiten hier allemaal op aan, wat betekent dat de onderzoeksmethode valide is gebleken voor het beantwoorden van de betreffende hoofdvraag en deelvragen.

Een van de knelpunten die tijdens het onderzoek is gebleken, is dat de deelnemers van de focusgroep sessie elkaar kennen. Dit kan betekenen dat zij elkaar hebben beïnvloed zonder dat de onderzoeker dit doorhad. Mogelijk waren er andere antwoorden gegeven als de deelnemers elkaar niet hadden gekend.

Het tweede knelpunt is dat niet met zekerheid is vast te stellen dat de enquête door alle LLO-studente naar waarheid is ingevuld. Er kunnen verschillende factoren zijn waardoor LLO-studenten de enquête verkeerd hebben ingevuld; bijvoorbeeld gemoedstoestand, onbegrip bij vragen of tijdsdruk vanuit de omgeving. Het is mogelijk dat deze of andere factoren invloed hebben gehad op deelnemers, waardoor de resultaten minder betrouwbaar kunnen zijn.

Een laatste knelpunt is dat 90 van de 103 LLO-studenten die de enquête hebben ingevuld, studieverlof ontvangen. Omdat dit aantal kleiner is dan 101, is het niet met zekerheid vast te stellen of de antwoorden op deze vraag betrouwbaar zijn voor de gehele populatie LLO-studenten binnen Terra. Ondanks de knelpunten, is de gebruikte methode geschikt gebleken voor het valide

verzamenen van resultaten die benodigd waren bij het beantwoorden van de hoofdvraag en deelvragen.

4.1 Theory of Planned Behavior

De eerste deelvraag is als volgt geformuleerd: *“Hoe zijn de drie componenten van de Theory of Planned Behavior van Ajzen opgebouwd bij LLO-studenten van een beroepsbegeleidende leerweg?”*

Deze deelvraag is in de enquête verdeeld in drie kennisgebieden: attitude, sociale normen en inschatting van controleniveau. Zie tabel 1 en bijlage I voor de gebruikte variabelen en enquêtevragen. Alle vragen behorend bij deze paragraaf hebben, tenzij anders vermeld, een Likertschaal als antwoordmogelijkheid. In deze Likertschaal staat 1 voor *‘volledig mee oneens’* en 5 voor *‘volledig mee eens’*.

4.1.1 Attitudes

Op de bijbehorende enquêtevraag geven LLO-studenten 3,25 (S.E. 0,12) als gemiddeld antwoord. Uit de resultaten van de Mann-Whitney U-toets blijkt dat LLO-studenten van 25 tot 39 jaar een significant positievere attitude hadden dan LLO-studenten van 40 tot 65 jaar. Daarnaast bleken LLO-studenten met kennis van de financiële mogelijkheden vanuit de overheid een significant positievere attitude te hebben dan LLO-studenten die dat niet hebben. Uit de literatuur blijkt dat onduidelijkheid omtrent financiële steun vanuit de overheid één van de drie drempels waar potentiële studenten het meest mee te maken hebben (Raad Hoger Onderwijs, 2021). Het aantal LLO-studenten dat heeft deelgenomen aan de enquête en niet bekend is met financiële steun (n=85), verklaart het overwegend neutrale beeld dat het gemiddelde resultaat van deze enquêtevraag weergeeft.

4.1.2 Sociale normen

Op de enquêtevragen over het ontvangen en het belang van steun omtrent het starten van een studie, antwoorden LLO-studenten respectievelijk gemiddeld 4,26 (S.E. 0,001) en 2,87 (S.E. 0,12). Uit de resultaten van de Mann-Whitney U-toets blijkt dat LLO-studenten van 25 tot 39 jaar significant meer steun ervaren tijdens het starten van een opleiding, dan LLO-studenten van 40 tot 65 jaar. Dit komt overeen met de literatuur waarin onder andere is vastgesteld dat de sociale omgeving één van de vijf factoren met de grootste invloed op studiekeuze is (Van Tuijl & Van der Molen, 2015). Dit kan een verklaring zijn voor de significant negatievere attitude tegenover het starten van een studie bij LLO-studenten van 40 tot 65 jaar, in vergelijking met LLO-studenten van 25 tot 39 jaar (zie paragraaf 4.1.1).

Uit de resultaten van de Mann-Whitney U-toets over de vraag met betrekking tot het belang van steun tijdens het starten van een opleiding, blijkt dat LLO-studenten die bekend zijn met de financiële mogelijkheden vanuit de overheid significant meer belang hechten aan steun vanuit de sociale omgeving bij het starten van een opleiding. Dit komt overeen met de literatuur, gezien onderzoekers daarin stellen dat de twee van de drie grootste drempels voor het starten van een studie onduidelijkheid omtrent financiële steun en het ontbreken van een leercultuur in de omgeving zijn (Raad Hoger Onderwijs, 2021). Gezien de betreffende LLO-studenten weten welke financiële steun er mogelijk is, blijven er twee drempels over waar het ontbreken van de leercultuur in de omgeving er één van is. Dit kan ervoor zorgen dat hier meer nadruk op komt te liggen, wat het belang van steun uit de omgeving groter maakt. Het aandeel deelnemers van de enquête die niet bekend is met de financiële mogelijkheden vanuit de overheid (n=85), verklaart het overwegend negatieve beeld dat het gemiddelde resultaat van deze enquêtevraag weergeeft.

4.1.3 Inschatting van controleniveau

In de enquête zijn de vier vragen over inschatting van controleniveau ingedeeld naar gevoelsmatige en feitelijke controle.

Gevoelsmatig

De vraag met betrekking tot het nemen van initiatief is gemiddeld met 3,51 (S.E. 0,12) beantwoord. Uit de resultaten van de Mann-Whitney U-toets blijkt dat LLO-studenten die weten welke financiële steun de overheid kan bieden, significant vaker zelf het initiatief nemen tot het starten van een opleiding, in vergelijking met LLO-studenten die geen kennis hebben van mogelijke financiële steun. Dit komt overeen met het onderzoek van de Raad Hoger Onderwijs (2021), waaruit blijkt dat onduidelijkheid omtrent financiële mogelijkheden één van de drie meest voorkomende drempels is voor potentiële studenten. Dit verklaart waarom LLO-studenten zonder kennis van financiële regelingen vanuit de overheid significant minder vaak zelf het initiatief nemen tot het starten van een opleiding.

De vraag over het al dan niet kunnen stoppen met de opleiding wanneer LLO-studenten dat wensen, is gemiddeld beantwoord met 2,43 (S.E. 0,107). Uit de resultaten van de Mann-Whitney U-toets blijkt dat LLO-studenten die de opleiding niet zelf betalen, significant minder het gevoel hebben dat zij op ieder gewenst moment kunnen stoppen met de opleiding. Dit is, net als de vorige vraag, terug te leiden tot het onderzoek van de Raad Hoger Onderwijs (2021) waaruit is gebleken dat één van de drempels voor het starten van een opleiding het onbekend zijn met financiële regelingen is. Een mogelijke consequentie is dat LLO-studenten die willen stoppen met hun opleiding terwijl ze deze niet zelf betalen, de gevolgen van het stoppen niet overzien en daarom minder het gevoel hebben dat zij kunnen stoppen met de opleiding. De gemiddeld lage score op deze vraag is te verklaren door de hoeveelheid deelnemende LLO-studenten die de opleiding niet zelf betalen (n=66).

Feitelijk

De vraag of LLO-studenten hun opleiding zelf bekostigen, is door 35,9 procent van de deelnemers van de enquête beantwoord met 'waar' en door 64,1 procent met 'niet waar'. Er bestaan geen significante verschillen tussen groepen studenten op basis van leeftijd, bekendheid met financiële regelingen, financieringswijze en wijze van verloop. Dit betekent dat eerdergenoemde percentages als gemiddeld gelden.

De vraag met betrekking tot de wijze waarop LLO-studenten verloop opnemen, is door 43,7 procent beantwoord met 'betaald' en door tevens 43,7 procent met 'onbetaald'. De overige 12,6 procent bestaat uit deelnemers die geen verloop opnemen voor het volgen van een opleiding. Uit de resultaten van de Mann-Whitney U-toets blijkt dat LLO-studenten die hun opleiding niet zelf betalen, significant vaker betaald verloop krijgen dan studenten die hun opleiding zelf betalen. Voor beide deelvragen omtrent feitelijke controle is geen literaire onderbouwing beschikbaar. Het geeft echter wel een beeld weer van de populatie LLO-studenten die de enquête heeft ingevuld.

4.2 Organismic Integration Theory

De tweede deelvraag luidt: *“Op welke manier zijn LLO-studenten van een beroepsbegeleidende leerweg gemotiveerd tijdens hun studiekeuze volgens de Organismic Integration Theory?”* Deze deelvraag is in de enquête verwerkt met behulp van acht vragen. Zie tabel 1 en bijlage I voor de gebruikte variabelen en enquêtevragen. Alle vragen behorend bij deze paragraaf hebben, tenzij anders vermeld, een Likertschaal als antwoordmogelijkheid. In deze Likertschaal staat 1 voor 'volledig mee oneens' en 5 voor 'volledig mee eens'.

De vraag met betrekking tot interesse voor het starten van een opleiding vanuit LLO-studenten zelf, is het gemiddelde antwoord 3,72 (S.E. 0,121). Uit de resultaten van de Mann-Whitney U-toets blijkt dat studenten die de opleiding zelf betalen, significant meer vanuit eigen interesse een opleiding hebben gestart dan LLO-studenten die dat niet doen. Dit houdt verband met de drempels voor het starten van een opleiding zoals opgesteld zoals de Raad Hoger Onderwijs (2021). Aangezien deze LLO-studenten de studie zijn gestart zonder financiële overheidssteun en geen last hebben van dan wel ervaring hebben met een ontbrekende leercultuur, zijn er volgens het onderzoek van de Raad Hoger Onderwijs geen drempels meer om het starten van een studie vanuit interesse te belemmeren.

LLO-studenten geven op de vraag over een gevoel van verplichting bij het starten van een studie gemiddeld 3,08 (S.E. 0,124) als antwoord. Volgens de Mann-Whitney U-toets starten LLO-studenten van 40 tot 65 jaar significant vaker een studie vanuit een gevoel van verplichting dan LLO-studenten van 25 tot 39 jaar. Dit is te verklaren door het feit dat één van de redenen waarom 55-plussers opleidingen starten, het aankunnen van veranderingen in het werkveld is (Sociaal-Economische Raad, 2020). Omdat een verandering in het werkveld een proces buiten de macht van LLO-studenten is, kan het voor hen als een verplichting voelen om hieraan te voldoen (Sociaal-Economische Raad, 2020). Daarnaast stelt de uitkomst van de Mann-Whitney U-toets dat LLO-studenten met onbetaald studieverlof zich significant vaker verplicht voelen tot het starten van een studie dan LLO-studenten met betaald studieverlof. Dit is deels te verklaren door het feit dat achttien procent van de Nederlandse beroepsbevolking zich niet gekwalificeerd vindt voor zijn of haar beroep en daarom, op eigen kosten, een opleiding gaat volgen om dat te compenseren (Sociaal-Economische Raad, 2020).

Twee van de significante verschillen in antwoorden op de vraag met betrekking tot het verwachten van negatieve gevolgen bij het niet volgen van een studie, zijn te verklaren aan de hand van de literatuur zoals gebruikt in de vorige alinea. Zo verwachten LLO-studenten van 40 tot 65 jaar significant meer negatieve gevolgen bij het niet volgen van een opleiding dan LLO-studenten van 25 tot 39 jaar. Daarnaast verwachten LLO-studenten die zelf hun opleiding financieren significant meer negatieve gevolgen bij het volgen van een opleiding dan degenen die dat niet doen. Dit is te relateren aan het feit dat 55-plussers veranderingen in het werkveld als bedreigend zien en dat achttien procent van de beroepsbevolking in Nederland zich niet gekwalificeerd vindt en daarom, op eigen kosten, een opleiding gaat volgen (Sociaal-Economische Raad, 2020). Een ander significant verschil in de antwoorden op deze vraag, is dat studenten die niet bekend zijn met de financiële steun van de overheid, significant meer negatieve gevolgen verwachten bij het niet volgen van een opleiding dan degenen die daar wel kennis van hebben. Dit is te relateren aan het feit dat onduidelijkheden rondom financiële overheidssteun een drempel kunnen zijn om te starten aan een studie (Raad Hoger Onderwijs, 2021). Het gemiddelde antwoord op de vraag was 2,62 (S.E. 0,117).

De stelling over het belang van waardering voor het volgen van een opleiding, beantwoorden LLO-studenten gemiddeld met 3,47 (S.E. 0,129). Uit de resultaten van de Mann-Whitney U-toets blijkt dat LLO-studenten die bekend zijn met financiële steun die de overheid kan bieden, meer belang hechten aan waardering dan degenen die daar niet bekend mee zijn. Dit komt overeen met de veronderstelling vanuit de literatuur in de tweede alinea van paragraaf 4.1.2. Eenzelfde literaire onderbouwing geldt voor de vraag over het belang van carrièrekansen, gemiddeld beantwoord met 4,03 (S.E. 0,108). Daarvoor geldt ook dat LLO-studenten die bekend zijn met financiële steun vanuit de overheid, meer belang hechten aan carrièremogelijkheden na het volgen van een opleiding dan degenen die er niet bekend mee zijn. Dit is te terug te leiden naar het feit dat 57 procent van de LLO-studenten een opleiding volgt om de kans op een andere baan te vergroten (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022-b).

De vraag over of de wens om de opleiding af te ronden vanuit de persoon zelf komt, hebben LLO-studenten gemiddeld met 3,98 (S.E. 0,116) beantwoord. Gebruik van de Mann-Whitney U-toets toont aan dat LLO-studenten die bekend zijn met mogelijke financiële ondersteuning vanuit de overheid, significant vaker zelf de wens hebben om de opleiding af te ronden dan LLO-studenten die daar niet bekend mee zijn. Dit kan voortkomen uit het feit dat LLO-studenten die een studiebudget via de overheid aanvragen, verplicht zijn om hun opleiding binnen een bepaalde tijd en met verantwoording moeten afronden (NL Leert Door, z.d.; STAP-budget, z.d.). Dit is echter niet zeker, gezien het niet is bevraagd in de enquête.

De vraag over plezier tijdens het volgen van een opleiding, waarden LLO-studenten gemiddeld met 2,80 (S.E. 0,126). Toepassing van de Mann-Whitney U-toets wijst uit dat LLO-studenten met onbetaald studieverlof significant meer plezier ervaren tijdens het volgen van een opleiding, dan degenen met betaald studieverlof. Dit is niet te herleiden naar literatuuronderzoek, maar wel een betrouwbaar gegeven binnen de populatie LLO-studenten van Terra.

De laatste vraag heeft betrekking op tevredenheid van LLO-studenten over het volgen van een opleiding. LLO-studenten scoren deze vraag gemiddeld 3,40 (S.E. 0,121). Uit de resultaten van de Mann-Whitney U-toets blijkt dat LLO-studenten die bekend zijn met financiële mogelijkheden vanuit de overheid, significant meer tevreden zijn over het volgen van een opleiding dan degenen die er niet bekend mee zijn. Dit kan te maken hebben met het feit dat er een verantwoordingsverplichting is voor studenten die via de overheid de opleiding willen financieren (NL Leert Door, z.d.; STAP-budget, z.d.). Door deze verplichting is het mogelijk dat potentiële LLO-studenten zich beter oriënteren op de opleiding dan degenen die geen financiële steun vanuit de overheid willen, waardoor één van de drie drempels voor het starten van een opleiding niet aan de orde is, namelijk aanbod gestuurd onderwijs dat onvoldoende aansluit bij studenten (Raad Hoger Onderwijs, 2021).

4.3 Contactvoorkeuren

Deelnemers geven aan dat onduidelijkheden omtrent de start van de studie en aanbodgestuurd onderwijs ervoor hebben gezorgd dat zij op het moment dat dit mogelijk was geweest, hun opleiding bij een andere instelling hadden gevolgd. Het eerste feit is te verklaren vanuit de customer journey, waarin de overwegingsfase de meest significant is tijdens de studiekeuze (Van der Linde, 2019). Ratio speelt in deze fase een rol, waardoor onduidelijkheden kunnen leiden tot de overweging om de opleiding ergens anders te volgen (Wolny & Charoensuksai, 2014).

De ontevredenheid omtrent aanbodgestuurd onderwijs is te verklaren met de drie drempels voor het starten van een opleiding, waar aanbodgestuurd onderwijs er één van is. Deze drempel zorgt ervoor dat leerstof niet aansluit op de behoeften van LLO-studenten (Raad Hoger Onderwijs, 2021).

De resultaten van het onderzoek maken het voor onderwijsinstellingen mogen om inzicht te verkrijgen in de opbouw van de Theory of Planned Behavior en de Organismic Integration Theory bij LLO-studenten van Terra, waardoor instellingen weten hoe potentiële LLO-studenten hun studiekeuze maken en op welke manier zij gemotiveerd zijn. Daarnaast is met behulp van kwalitatief onderzoek aangetoond hoe onderwijsinstellingen op de behoeften van LLO-studenten in kunnen spelen met concrete contactuitingen tijdens de overwegingsfase van de customer journey. Door praktische invulling aan de uitkomsten van het onderzoek te geven, kunnen onderwijsinstellingen aansluiten bij de behoeften van potentiële LLO-studenten tijdens de studiekeuze.

5. Conclusies en aanbevelingen

Gedurende het onderzoek is getracht om inzichtelijk te maken in welke mate onderwijsinstellingen aansluiten op de behoeften van LLO-studenten (leven lang ontwikkelen) tijdens de studiekeuze. Het doel hiervan is om onderwijsinstellingen de mogelijkheid te bieden om beter bij hun doelgroep aan te sluiten, door het vertalen van dit onderzoek naar verbeteringen en de implementatie daarvan. Het onderzoek is uitgevoerd middels een kwantitatief deel (enquête, n=103) en een kwalitatief deel (focusgroep sessie, n=10) bij LLO-studenten van Terra, een onderwijsinstelling voor groen mbo-onderwijs in het noorden van Nederland. In de schalen zoals beschreven in dit hoofdstuk (van 1 tot en met 5), betekent 1 *‘volledig mee oneens’* en 5 *‘volledig mee eens’*. De resultaten van de enquête zijn betrouwbaar voor de gehele populatie LLO-studenten van Terra.

De hoofdvraag behorend bij het onderzoek luidt: *“In hoeverre sluiten onderwijsinstellingen die volwassenenonderwijs aanbieden aan bij potentiële LLO-studenten tijdens hun studiekeuze?”*. Deze hoofdvraag is voorafgaand aan het onderzoek verdeeld in drie deelvragen:

- Hoe zijn de drie componenten van de Theory of Planned Behavior van Ajzen opgebouwd bij LLO-studenten van een beroepsbegeleidende leerweg?
- Op welke manier zijn LLO-studenten van een beroepsbegeleidende leerweg gemotiveerd tijdens hun studiekeuze volgens de Organismic Integration Theory?
- Op welke manier willen LLO-studenten dat onderwijsinstellingen hun tijdens de studiekeuze informeren?

5.1 Theory of Planned Behavior

De Theory of Planned Behavior bestaat uit drie componenten (Ajzen, 1991). De deelvraag *“Hoe zijn de drie componenten van de Theory of Planned Behavior van Ajzen opgebouwd bij LLO-studenten van een beroepsbegeleidende leerweg?”* is beantwoord aan de hand van de desbetreffende componenten in paragrafen 5.1.1 tot en met 5.1.3.

5.1.1 Attitudes

Met behulp van het onderzoek is te concluderen dat LLO-studenten gemiddeld een neutrale attitude (3,25 van maximaal 5) hebben over het starten van een opleiding na het vijfentwintigste levensjaar. LLO-studenten van 25 tot 39 jaar hebben echter een significant positievere attitude dan LLO-studenten van 40 tot 65 jaar. Daarnaast zijn LLO-studenten die kennis hebben van financiële ondersteuning die de overheid kan bieden, significant positiever over het starten van een opleiding dan degenen die er geen kennis van hebben. Dit komt door het feit dat onduidelijkheden rondom de financiële ondersteuning die de overheid kan bieden één van de grootste drempels is voor LLO-studenten aan een opleiding (Raad Hoger Onderwijs, 2021).

5.1.2 Sociale normen

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat LLO-studenten gemiddeld veel steun ervaren (4,86 van maximaal 5) uit de omgeving bij het starten van een opleiding. LLO-studenten van 25 tot 39 jaar ervaren significant meer steun bij het starten van een opleiding dan LLO-studenten van 40 tot 65 jaar. Steun van de sociale omgeving is één van de vijf belangrijkste factoren bij de studiekeuze van LLO-studenten (Van Tuijl & Van der Molen, 2015), dus de uitkomst kan een verklaring zijn voor het feit dat LLO-studenten van 40 tot 65 jaar een significant minder positieve attitude hebben tegenover het starten van een opleiding dan LLO-studenten van 25 tot 39 jaar.

Daarnaast zijn LLO-studenten bevraagd over het al dan niet hechten van belang aan steun vanuit de omgeving, dit belang is gemiddeld laag (2,87 van maximaal 5). LLO-studenten die bekend zijn met de

financiële ondersteuning die de overheid kan bieden, hechten significant meer belang aan steun uit de sociale omgeving dan degenen die daar niet bekend mee zijn. Dit is te verklaren doordat één van de drie drempels bij het starten van een opleiding (niet bekend met financiële ondersteuning) wegvalt, waardoor er twee drempels overblijven, waaronder afwezigheid van een leercultuur in de omgeving (Raad Hoger Onderwijs, 2021).

5.1.3 Inschatting van controleniveau

LLO-studenten nemen soms tot regelmatig zelf het initiatief tot het starten van een opleiding (3,51 van maximaal 5). LLO-studenten met kennis van financiële ondersteuning nemen significant eerder initiatief om een opleiding te starten, omdat één van de drie voornaamste drempels voor het starten van een opleiding niet aanwezig is tijdens de studiekeuze (Raad Hoger Onderwijs, 2021).

Daarnaast hebben studenten, eenmaal begonnen aan een opleiding, niet tot soms (2,51 van maximaal 5) het gevoel dat zij op ieder gewenst moment kunnen stoppen. LLO-studenten die de opleiding niet zelf betalen, hebben significant minder het gevoel te kunnen stoppen wanneer gewenst. Dit is te herleiden naar de drempel omtrent financiële onduidelijkheid (Raad Hoger Onderwijs, 2021), gezien LLO-studenten die de opleiding niet zelf betalen vermoedelijk minder kennis van financiële regelingen van de overheid hebben en dus geen overzicht hebben van de gevolgen na het stoppen met de opleiding.

Van de LLO-studenten betaalt 35,9 procent de opleiding zelf. Daarnaast ontvangt 43,7 procent betaald studieverlof. LLO-studenten die de opleiding niet zelf betalen, ontvangen significant vaker betaald studieverlof dan LLO-studenten die wel zelf betalen.

5.2 Organismic Integration Theory

Toepassing van de Organismic Integration Theory zorgt voor onderscheid tussen zes motivatieniveaus (Deci & Ryan, 2000). In paragraaf 5.2.1 tot en met 5.2.6 is per motivatieniveau het antwoord op de deelvraag *“Op welke manier zijn LLO-studenten van een beroepsbegeleidende leerweg gemotiveerd tijdens hun studiekeuze volgens de Organismic Integration Theory?”* beschreven.

5.2.1 Amotivatie

Amotivatie omvat het niet hebben van extrinsieke dan wel intrinsieke motivatie om bepaald gedrag uit te voeren (Deci & Ryan, 2000). LLO-studenten nemen gemiddeld soms tot regelmatig (3,72 van maximaal 5) zelf het initiatief voor het starten van een opleiding vanuit interesse. LLO-studenten die de opleiding niet zelf betalen, vertonen echter significant vaker amotivatie dan LLO-studenten die de opleiding zelf betalen. Dit is te verklaren door één van de drie drempels voor het starten van een opleiding, namelijk onduidelijkheid over financiële steun vanuit de overheid. Deze drempel kan zorgen voor desinteresse in een opleiding (Raad Hoger Onderwijs, 2021).

5.2.2 Externe regulatie

LLO-studenten voelen zich gemiddeld redelijk verplicht (3,08 van maximaal 5) tot het starten van een opleiding en verwachten weinig tot enige (2,62 van maximaal 5) negatieve gevolgen bij het niet starten van een opleiding. Externe regulatie, gekenmerkt door straffen en belonen (Deci & Ryan, 2000), motiveert LLO-studenten van 40 tot 65 jaar significant vaker dan LLO-studenten van 25 tot 39 jaar. Dit is te verklaren doordat één van de redenen dat 55-plussers een opleiding starten, het aankunnen van veranderingen in het werkveld is. Op deze veranderingen hebben LLO-studenten zelf

geen invloed, waardoor het volgen van een opleiding als een verplichting kan voelen (Sociaal-Economische Raad, 2020).

Externe regulatie treedt daarnaast significant vaker op bij LLO-studenten die hun opleiding niet zelf betalen, in vergelijking met degenen die dat wel doen. Dit is te verklaren doordat achttien procent van de beroepsbevolking zich onvoldoende gekwalificeerd vindt voor de uitvoering van hun beroep. Hierdoor kunnen zij zich eerder verplicht voelen tot het volgen van een opleiding op eigen kosten (Sociaal-Economische Raad, 2020).

Als laatste blijkt uit het onderzoek dat externe regulatie significant vaker geldt voor LLO-studenten die niet bekend zijn met financiële overheidssteun, dan degenen die dat wel zijn. Dit is te verklaren door het feit dat één van de drie drempels voor het starten van een opleiding, onduidelijkheid omtrent financiële steun is (Raad Hoger Onderwijs, 2021). Dit zorgt ervoor dat de omgeving meer invloed uit dient te oefenen (externe regulatie) om de LLO-student te laten starten met een opleiding.

5.2.3 Introjectie

LLO-studenten hechten gemiddeld redelijk (3,47 van maximaal 5) belang aan waardering voor het volgen van een studie. Introjectie, gekenmerkt door de behoefte aan goedkeuring door de omgeving (Deci & Ryan, 2000), komt significant vaker voor bij LLO-studenten die bekend zijn met financiële steun die de overheid kan bieden in vergelijking met degenen die dat niet zijn. Dit is te verklaren doordat één van de drie drempels voor het starten van een opleiding – onduidelijkheid omtrent financiële steun (Raad Hoger Onderwijs, 2021) – niet aanwezig is bij de desbetreffende groep LLO-studenten. Dit zorgt ervoor dat de nadruk verplaatst naar de twee andere drempels, waarvan het ontbreken van een leercultuur in de omgeving er één is (Raad Hoger Onderwijs, 2021).

5.2.4 Identificatie

LLO-studenten vinden het gemiddeld belangrijk (4,03 van maximaal 5) dat er carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding. Identificatie, gekenmerkt door de wil om doelen te bereiken, komt significant vaker voor bij LLO-studenten die bekend zijn met financiële steun die de overheid kan bieden in vergelijking met degenen die dat niet zijn. Een verklaring hiervoor is dat uit onderzoek blijkt dat 57 procent van de LLO-studenten een opleiding volgt om de kans op een nieuwe baan te vergroten (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2022-b).

5.2.5 Integratie

Gemiddeld ronden LLO-studenten hun opleiding soms tot regelmatig (3,98 van maximaal 5) af vanuit de eigen wens om dat te doen. Integratie, gekenmerkt door overeenstemming van het gedrag met gevoel van de uitvoerende persoon (Deci & Ryan, 2000), komt significant minder vaak voor bij LLO-studenten die onbekend zijn met de mogelijkheden omtrent financiële overheidssteun, dan degenen die dat wel zijn. Een mogelijke verklaring hiervoor, is het feit dat LLO-studenten een opleiding die de overheid financiert, binnen een bepaalde termijn moeten afronden (NL Leert Door, z.d.; STAP-budget, z.d.). Deze conclusie is echter gebaseerd op een vermoeden en niet onderbouwd door dit onderzoek.

5.2.6 Intrinsieke motivatie

LLO-studenten halen gemiddeld weinig tot soms (2,80 van maximaal 5) plezier uit het volgen van een opleiding. Verder zijn studenten neutraal (3,40 van maximaal 5) met betrekking tot tevredenheid omtrent het volgen van een opleiding. Uit het onderzoek blijkt dat LLO-studenten die onbetaald studieverlof opnemen significant meer intrinsiek gemotiveerd zijn voor het volgen van een opleiding

dan LLO-studenten die betaald studieverlof opnemen. Hiervoor is echter geen wetenschappelijke onderbouwing beschikbaar. Daarnaast blijkt dat LLO-studenten die bekend zijn met de financiële steun die de overheid kan bieden, significant meer intrinsiek gemotiveerd zijn dan degenen die er niet bekend mee zijn. Dit is te verklaren door het feit dat de verplichting van verantwoording bij het aanvragen van een studiebudget bij de overheid zorgt voor betere oriëntatie op de opleiding tijdens de studiekeuze (NL Leert Door, z.d.; STAP-budget, z.d.). Daarnaast is één van de drempels voor het starten van een studie – onduidelijkheden omtrent financiële overheidssteun (Raad Hoger Onderwijs, 2021) – niet aanwezig.

5.3 Contactvoorkeuren

LLO-studenten ervaren onduidelijkheden omtrent de start van de opleiding. Dit zorgt ervoor dat de deelnemers van de focusgroep sessie de opleiding liever bij een andere instelling hadden gevolgd. Dit komt door de significantie van de overwegingsfase van de customer journey tijdens de studiekeuze (Van der Linde, 2019). Onderwijsinstellingen zullen eerder duidelijkheid omtrent de start van de studie aan potentiële LLO-studenten moeten bieden om dit te voorkomen.

Daarnaast zijn LLO-studenten van Terra ontevreden over het feit docenten aanbodgestuurd onderwijs aanbieden. Dit is één voor de drempels voor het volgen van een opleiding (Raad Hoger Onderwijs, 2021). Een mogelijkheid om dit te voorkomen, is het aanbieden van onderwijs dat aansluit op de behoeften van zowel de LLO-studenten als werkzame docenten.

5.4 Aansluiting bij LLO-studenten tijdens studiekeuze

Dankzij de beantwoording van de deelvragen in paragrafen 5.1 tot en met 5.3, is het mogelijk om de hoofdvraag *“In hoeverre sluiten onderwijsinstellingen die volwassenenonderwijs aanbieden aan bij potentiële LLO-studenten tijdens hun studiekeuze?”* te beantwoorden. LLO-studenten staan niet negatief tegenover het starten van een opleiding en ontvangen gemiddeld veel steun vanuit de omgeving bij het starten van een opleiding. Significante afwijkingen hierin zitten bij oudere LLO-studenten en degenen die niet bekend zijn met financiële steun die de overheid kan bieden. LLO-studenten nemen soms tot regelmatig zelf het initiatief tot het starten van een opleiding en betaalt 35,9 procent de opleiding zelf. Bij deze groep is de inschatting van het controleniveau (PCB) significant groter dan bij LLO-studenten die de opleiding niet zelf betalen.

Leeftijd en onduidelijkheden omtrent financiële steun zorgen ervoor dat er meer externe motivatieniveaus benodigd zijn om een LLO-student te motiveren, terwijl onbetaald studieverlof en bekendheid met financiële mogelijkheden leiden tot intrinsieke motivatie.

LLO-studenten ervaren onduidelijkheden omtrent de start van de studie, waaruit blijkt dat onderwijsinstellingen op dat gebied onvoldoende aansluiten bij potentiële LLO-studenten. Hetzelfde geldt voor het aanbieden van aanbodgestuurd onderwijs, waardoor huidige LLO-studenten negatieve mond-tot-mondreclame verspreiden aan potentiële LLO-studenten.

De resultaten van dit onderzoek zijn voor tenminste 95 procent representatief voor de gehele populatie LLO-studenten van Terra. Dit betekent echter dat de conclusies van het onderzoek niet direct toe te passen zijn op LLO-studenten van andere onderwijsinstellingen. Daarnaast zijn de resultaten valide, gezien zowel de hoofdvraag als de deelvragen met behulp van de resultaten beantwoord zijn.

5.5 Aanbevelingen

5.5.1 Korte termijn

Eén van de aanbevelingen op korte termijn, is om het onderwijs binnen de beroepsbegeleidende leerwegen vraaggestuurd te maken, om zo de frustraties omtrent aanbodgestuurd onderwijs bij LLO-studenten weg te kunnen nemen. Een tweede aanbeveling op korte termijn is het organiseren van open dagen en het ontwerpen van flyers voor iedere bbl-opleiding die Terra aanbiedt, om zo duidelijkheid te kunnen bieden aan potentiële LLO-studenten.

5.5.2 Lange termijn

De eerste aanbeveling op lange termijn, is het opnieuw voeren van het onderzoek onder een populatie LLO-studenten van verschillende onderwijsinstellingen, om zo te kunnen onderzoeken of de resultaten van dit onderzoek betrouwbaar zijn voor de gehele populatie LLO-studenten in Nederland. Daarnaast is een aanbeveling om een communicatiestrategie te ontwikkelen voor de verschillende groepen zoals gesegmenteerd in het onderzoek, dus: leeftijd, wijze van financieren, wijze van verlof en kennis van financiële steun die de overheid kan bieden. Door dit te doen, is het mogelijk om bij alle verschillende groepen potentiële LLO-studenten aan te sluiten.

Door het honoreren van de aanbevelingen is het voor Terra mogelijk om beter aan te sluiten bij de behoeften van LLO-studenten tijdens de studiekeuze en daarmee de doelstelling van dit onderzoek te completeren.

Bronnenlijst

Ajzen, I. (1991, december). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211. doi: [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)

Ajzen, I. (2006). Behavioral interventions based on the theory of planned behavior. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van <https://people.umass.edu/aizen/pdf/tpb.intervention.pdf>

Buist, H.J. (2020, 3 juli). *NL leert door: zo werkt de tegemoetkoming in scholingskosten in NOW 2*. Geraadpleegd op 1 maart 2022, van <https://cmweb.nl/2020/07/nl-leert-door-zo-werkt-de-tegemoetkoming-in-de-scholingskosten-in-now-2/>

BusinessBuilding. (z.d.). *Customer Journey*. Geraadpleegd op 27 maart 2022, van <https://www.businessbuilding.nl/klantcases-kennisbank/management-modellen/customer-journey-2/>

CBS. (2021, 16 februari). *Leven lang leren; werkzame beroepsbevolking, arbeidskenmerken*. Geraadpleegd op 12 februari 2022, van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84278NED/table?ts=1644677109027>

Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2000, januari). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67. doi: <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>

Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (z.d.). *Flexibilisering beroepsonderwijs voor volwassenen*. Geraadpleegd op 1 maart 2022, van <https://www.dus-i.nl/subsidies/flexibel-beroepsonderwijs-derde-leerweg>

Godin, G. & Kok, G. (1996, 1 november). The Theory of Planned Behavior: A Review of its Applications to Health-Related Behaviors. *American Journal of Health Promotion*, 11(2), 87-98. doi: <https://doi.org/10.4278/0890-1171-11.2.87>

Luzzi, L. & Spencer, A.J. (2008, februari). *Factors influencing the use of public dental services: An application of the Theory of Planned Behaviour* [Afbeelding]. Geraadpleegd op 6 maart 2022, van https://www.researchgate.net/figure/Theory-of-Planned-Behaviour-Ajzen-1991_fig1_5407720

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022-a). *Deelname aan LLO: relatie met hoogst behaald onderwijsniveau en leeftijd*. Geraadpleegd op 12 februari 2022, van <https://www.ocwincijfers.nl/themas/leven-lang-ontwikkelen/algemeen/algemeen/naar-hoogst-behaald-onderwijsniveau>

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022-b). *Deelname aan LLO: relatie met werk*. Geraadpleegd op 12 februari 2022, van <https://www.ocwincijfers.nl/themas/leven-lang-ontwikkelen/formele-scholing/persoonskenmerken/reden-voor-werkenden-om-formeel-onderwijs-te-volgen>

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022-c). *Deelname aan LLO: relatie met werk*. Geraadpleegd op 12 februari 2022, van <https://www.ocwincijfers.nl/themas/leven-lang-ontwikkelen/algemeen/relatie-met-werk/verandering-na-het-volgen-van-een-opleiding-naar-formele-en-niet-formele-scholing>

NL Leert Door. (z.d.). *NL Leert Door Regeling*. Geraadpleegd op 1 maart 2022, van <https://nlleertdoor.com/regeling/>

Raad Hoger Onderwijs. (2021, 9 maart). *Drempels wegwerken voor het levenslang leren in het hoger onderwijs*. Geraadpleegd op 1 maart 2022, van <https://www.vlor.be/adviezen/drempels-wegwerken-voor-het-levenslang-leren-het-hoger-onderwijs>

Rijksoverheid. (z.d.). *SLIM-regeling*. Geraadpleegd op 1 maart 2022, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leven-lang-ontwikkelen/leven-lang-ontwikkelen-financiele-regelingen/slim-regeling>

Sociaal-Economische Raad. (2020). *Monitor leercultuur*. Geraadpleegd op 1 maart 2022, van https://publicaties.ser.nl/monitor_leercultuur/cover

STAP-budget. (z.d.). *Bereid je hier voor op STAP-budget*. Geraadpleegd op 1 maart 2022, van <https://www.stap-budget.nl/>

Van der Linde, M. (2019, 22 januari). *Customer Journey: optimale klantbeleving creëren door de customer journey uitgebreid in kaart te brengen*. Geraadpleegd op 15 maart 2022, van <https://www.marketingbright.nl/customer-journey/#:~:text=Op%20het%20beslismoment%20heeft%20de,hierna%20gaat%20de%20aankoop%20plaatsvinden.>

Van Tuijl, C. & Van der Molen, J.H.W. (2015, 22 april). Study choice and career development in STEM fields: An overview and integration of the research. *International Journal of Technology and Design Education*, 26, 159–183. doi: <https://doi-org.aeres.idm.oclc.org/10.1007/s10798-015-9308-1>

Vollebregt, B. (2022, 5 februari). *Het leeraanbod voor werkenden blijft groeien, maar: geen noodzaak? Geen bijscholing!* Geraadpleegd op 1 maart 2022, van <https://www.trouw.nl/economie/het-leeraanbod-voor-werkenden-blijft-groeien-maar-geen-noodzaak-geen-bijscholing~bb55cf9c/>

Wolny, J. & Charoensuksai, N. (2014, 19 juni). Mapping customer journeys in multichannel decision making. *J Direct Data Digit Mark Pracht*, 15, 317-326. doi: <https://doi-org.aeres.idm.oclc.org/10.1057/dddmp.2014.24>

Bijlagen

Bijlage I: Enquêtevragen

Voorwaardelijke vragen

1. Tot welke leeftijdsgroep behoort u momenteel?

- 0-24 jaar
- 25-39 jaar
- 40-65 jaar
- 66+ jaar

Attitude

Kennis

2. Ik wist welke financiële steun de overheid kon bieden voor het starten van mijn opleiding

- Waar
- Niet waar

Gevoel

3. Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

4. Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

5. Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

6. Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

Sociale normen

Sociale steun

7. Ik ontvang steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

8. Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

9. Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

Sociale druk

10. Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

11. De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

Inschatting van controleniveau

Gevoelsmatig

12. Ik heb plezier in het volgen van een opleiding

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

13. Het initiatief voor het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

14. Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen

- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)

Feitelijk

15. Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet zou starten aan een opleiding
- Likertschaal 1/5 (volledig mee oneens, volledig mee eens)
16. Ik financier de opleiding zelf
- Waar
- Niet waar
17. Het verloon dat ik opneem voor de opleiding is ...
- Betaald
- Onbetaald
- Niet van toepassing

Algemene informatie

18. In welk studiejaar bent u gestart met de opleiding?
- a. Eerder dan 2017
 - b. 2017-2018
 - c. 2018-2019
 - d. 2019-2020
 - e. 2020-2021
 - f. 2021-2022

Bijlage II: Gespreksstructuur focusgroep

Vooraf: uitleg over motivatieniveaus

- Welke motivatie denken jullie, dat een gemiddelde bbl-student heeft?

Vooraf: uitleg over attitudes, sociale normen en inschatting van controleniveau

- Hoe stonden jullie, voor het starten van de opleiding, tegenover volwassenenonderwijs?
 - o Is daar iets in veranderd?
- Hoe staat jullie omgeving tegenover het volgen van volwassenenonderwijs?
- Ervaren jullie support vanuit de werkgever, voor het volgen van volwassenenonderwijs?
- Hoeveel controle denken jullie, dat een gemiddelde bbl-student heeft over de studiekeuze en -afrondding?

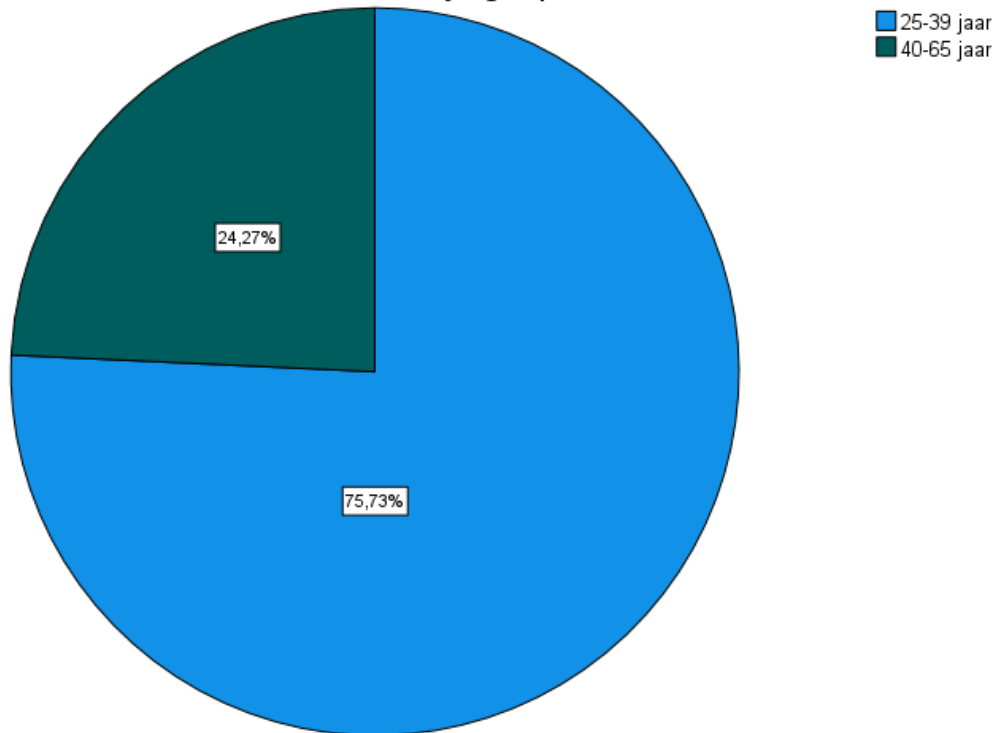
Vooraf: uitleg over customer journey en touchpoints

- Op welke manieren zijn jullie tijdens de studiekeuze in contact geweest met TerraNext?
- Welke rol hebben externen, zoals bijvoorbeeld jullie werkgever, gespeeld in het contact met TerraNext?
- Zouden jullie, in het geval van een eventuele nieuwe studiekeuze, andere voorkeuren hebben met betrekking tot contact met de onderwijsinstelling?
 - o Wat hebben jullie nu ervaren?
 - o Wat zouden zij moeten veranderen?

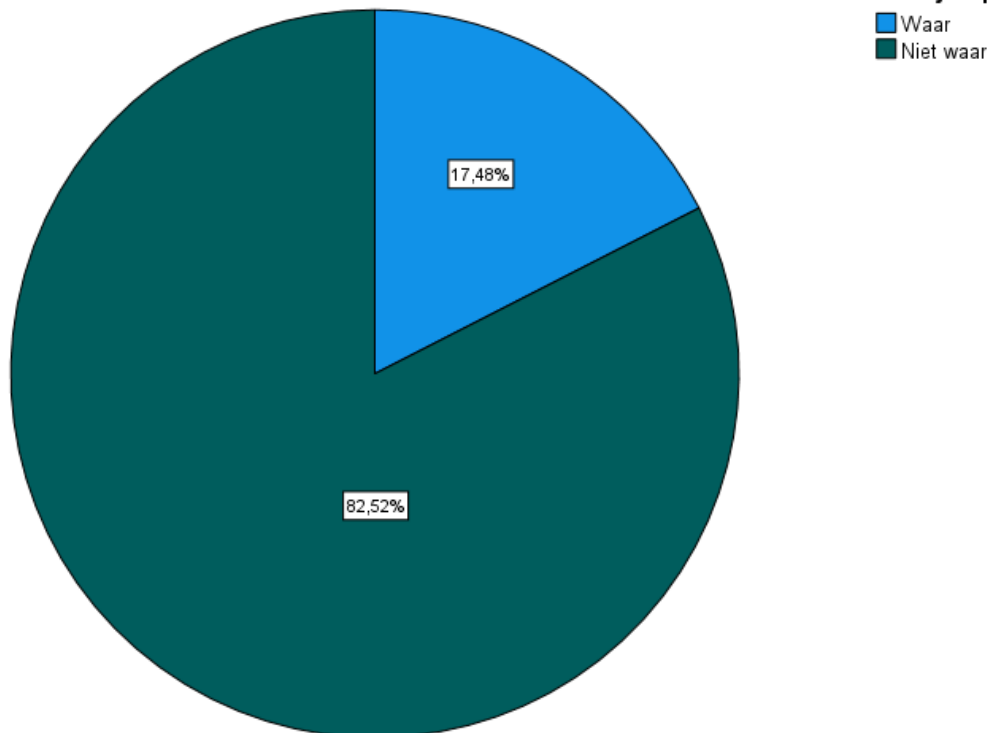
Bijlage III: Enquêteresultaten

Voor alle resultaten geldt n=103. Voor vragen met een Likertschaal geldt bij 1 'volledig mee oneens' en bij 5 'volledig mee eens'.

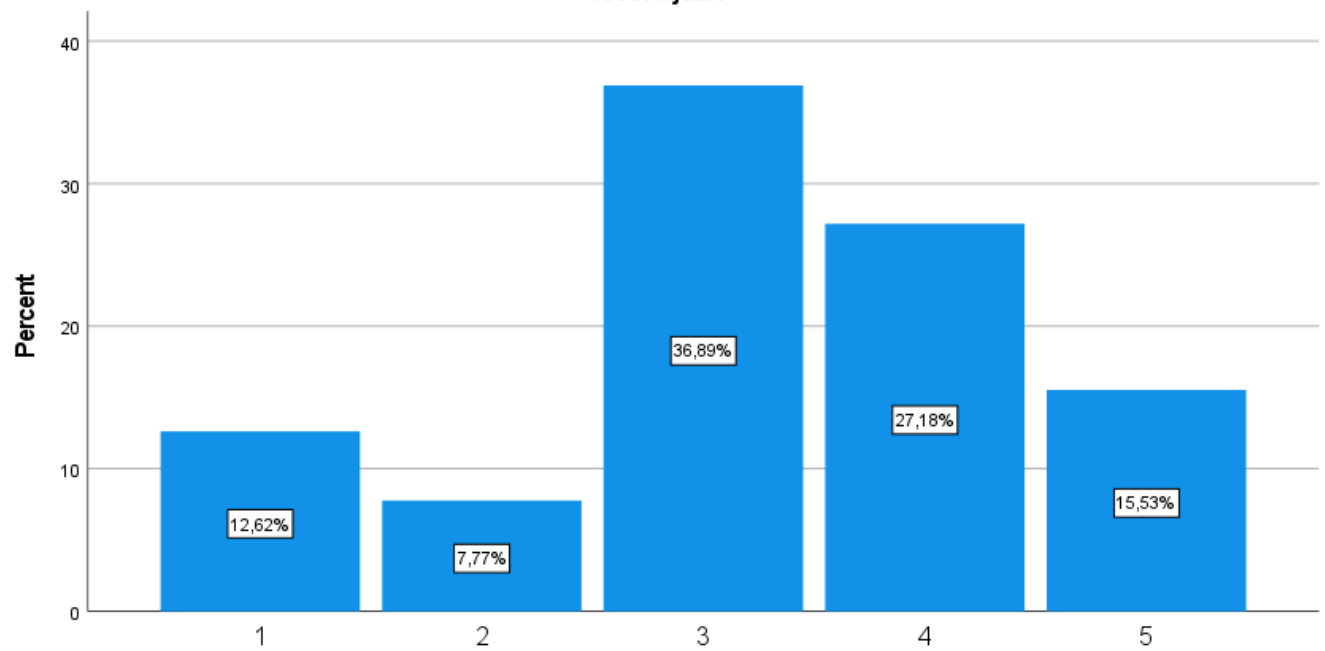
1. Tot welke leeftijdsgroep behoort u momenteel?

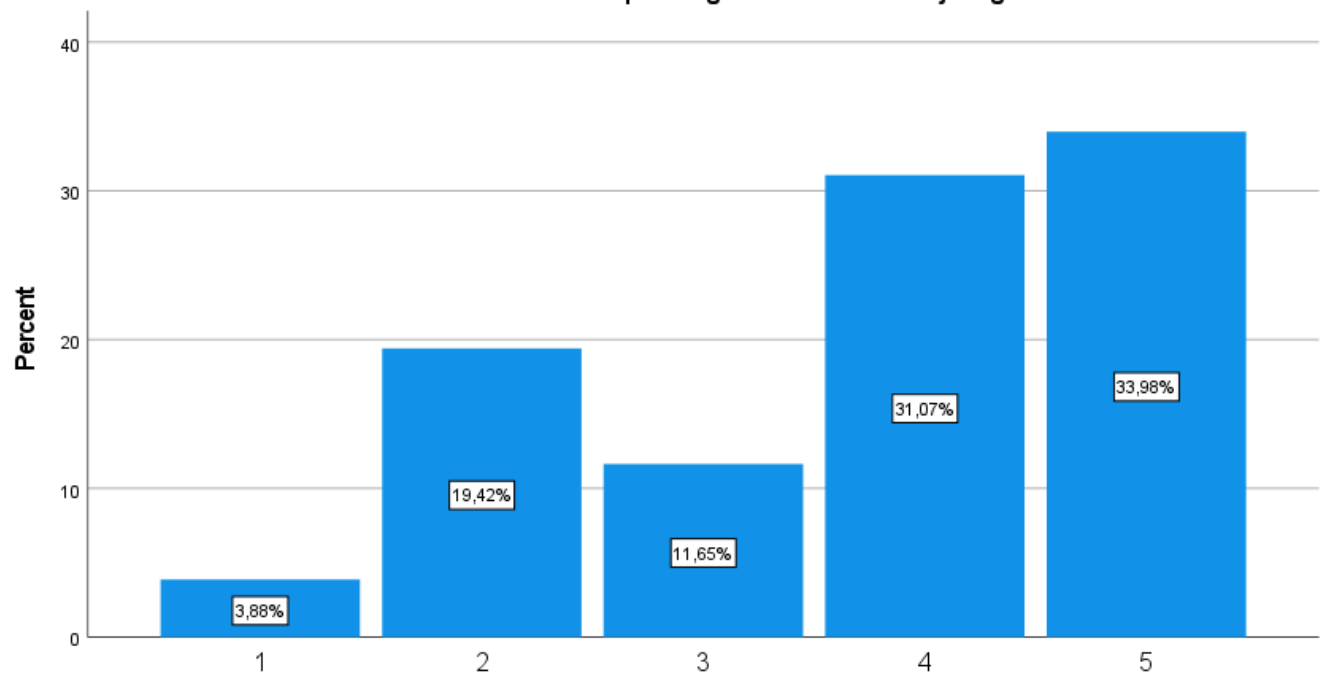
2. Ik wist welke financiële steun de overheid kon bieden voor het starten van mijn opleiding.

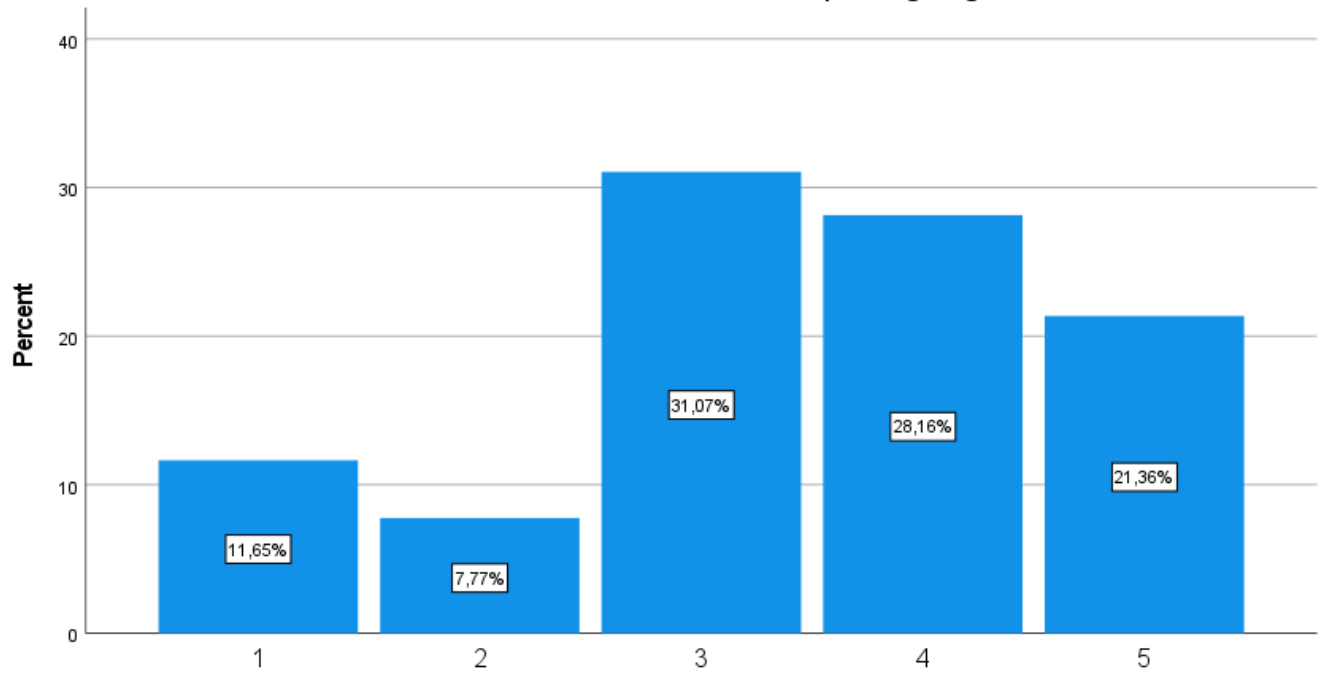
3. Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.

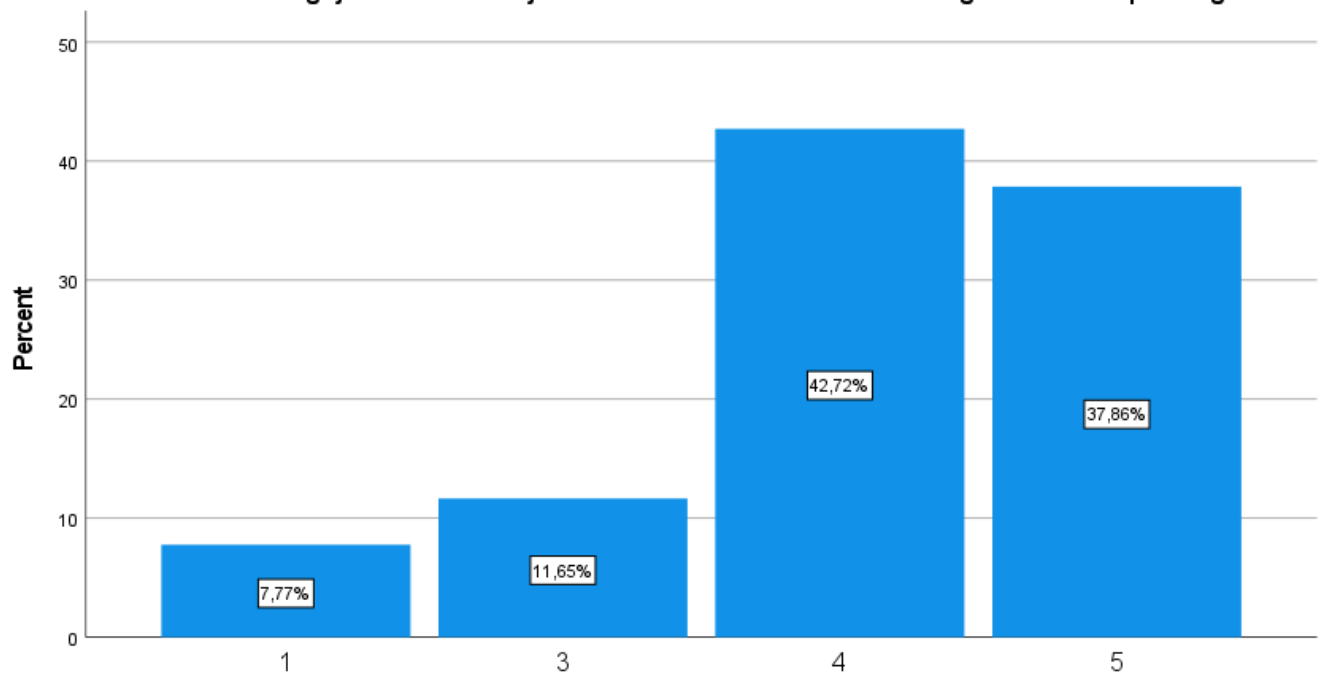
4. Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse.

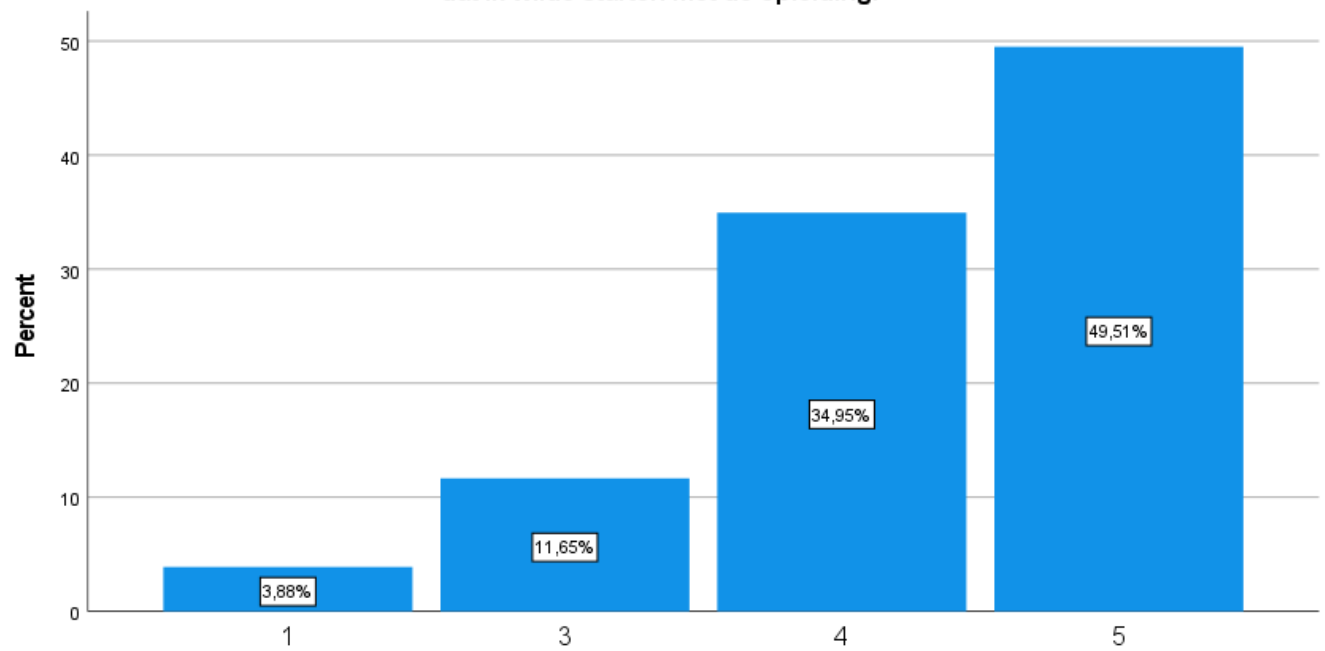
5. Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.

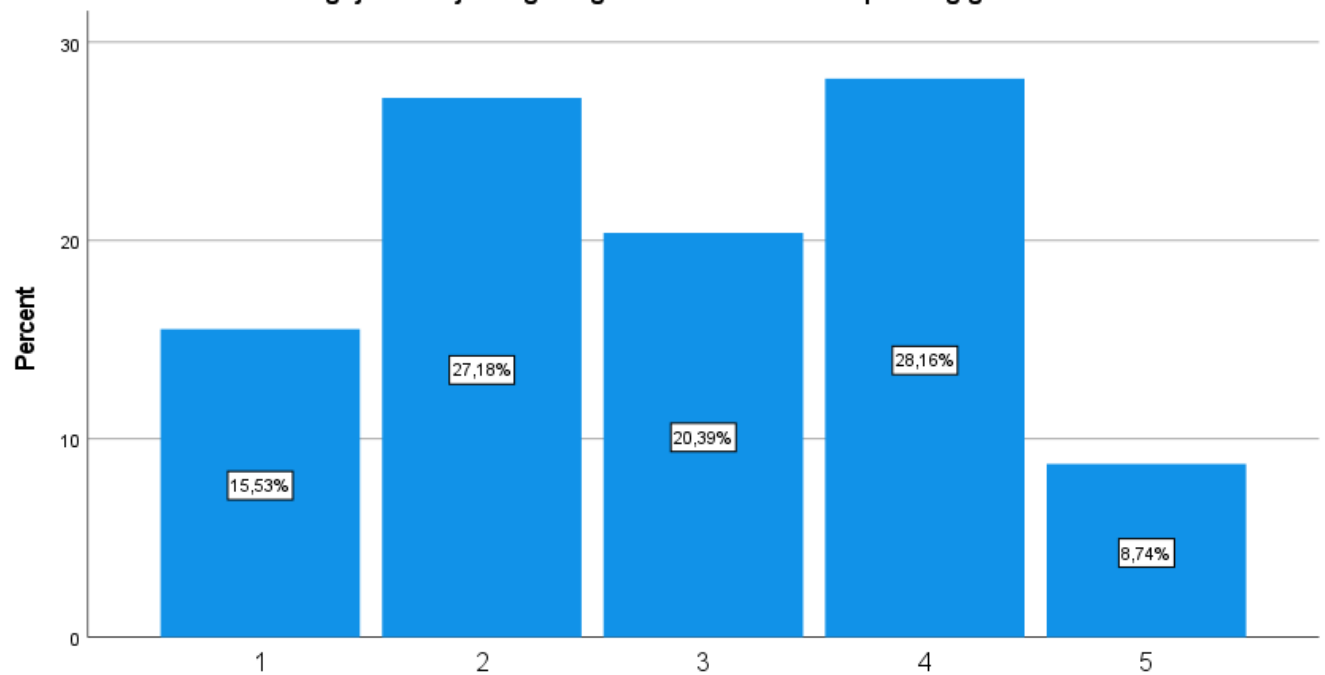
6. Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding.

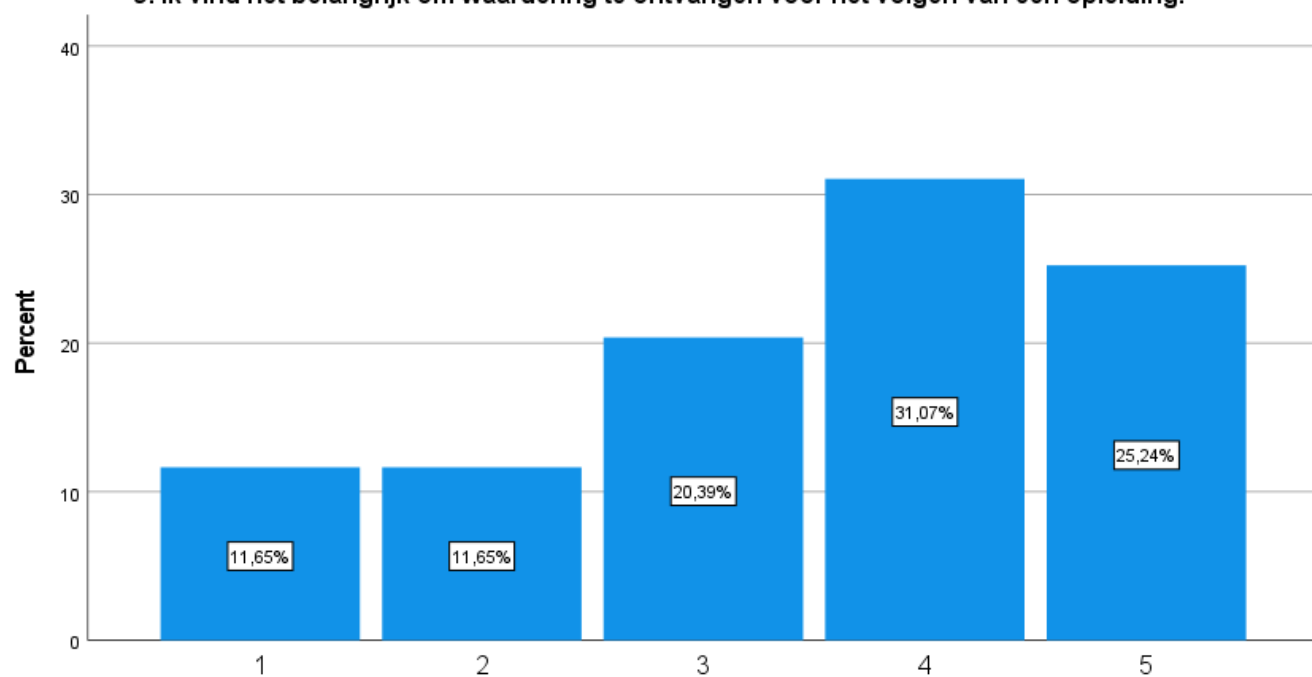
7. Ik ontvang steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.

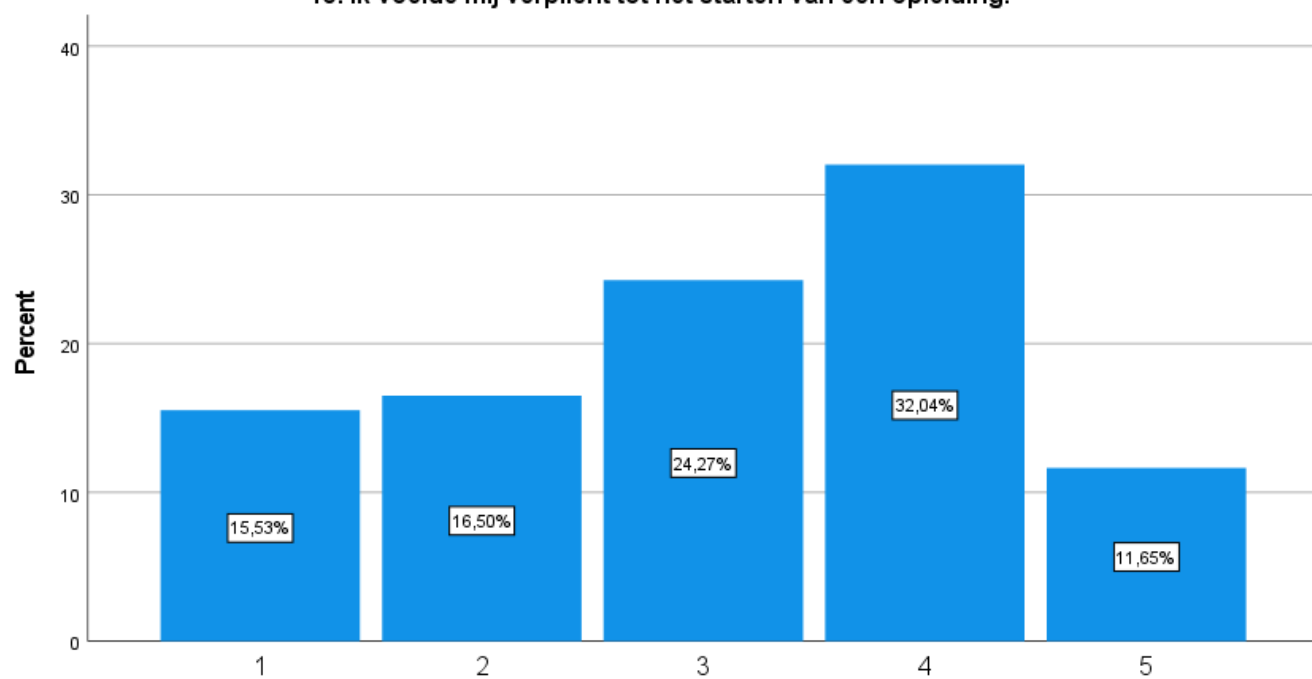
8. Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.

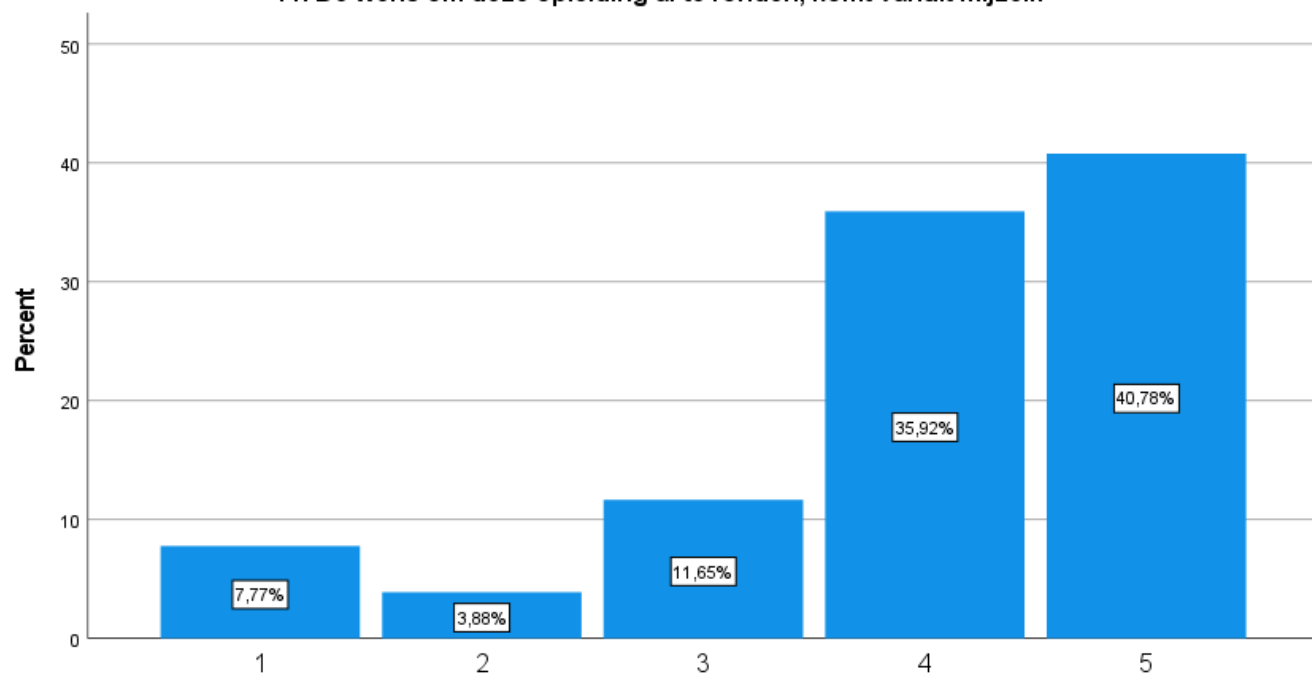
9. Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.

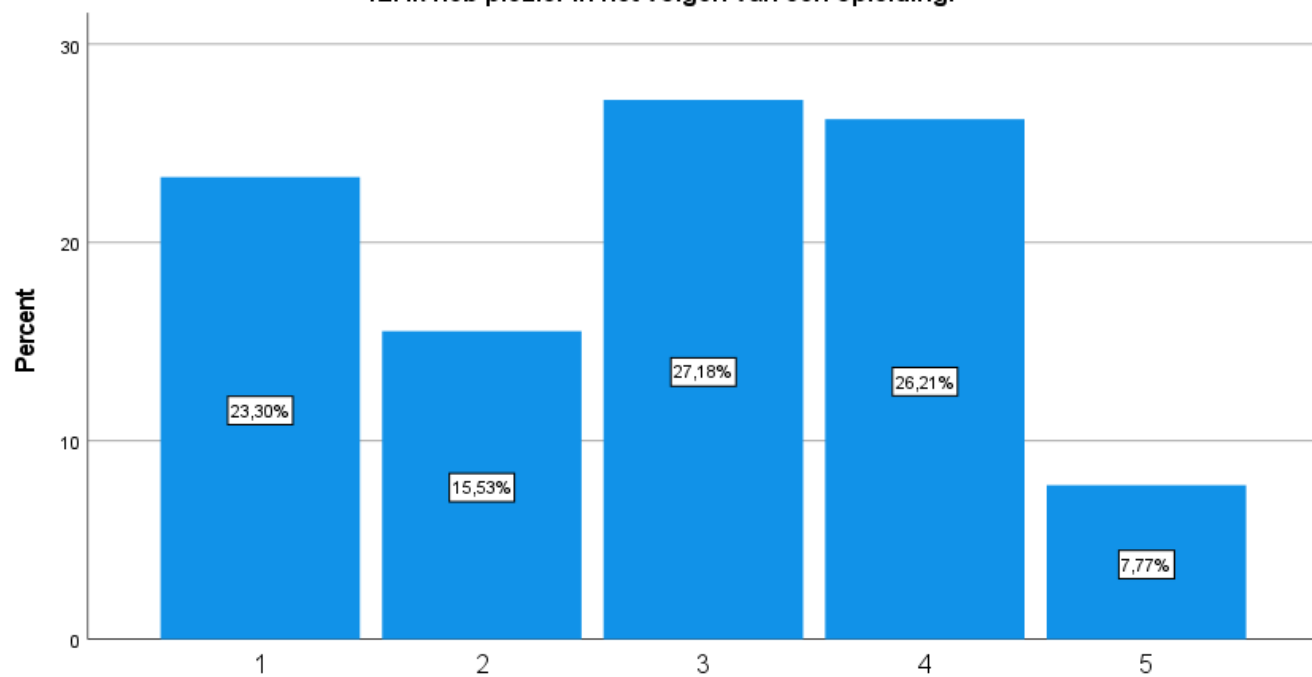
10. Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.

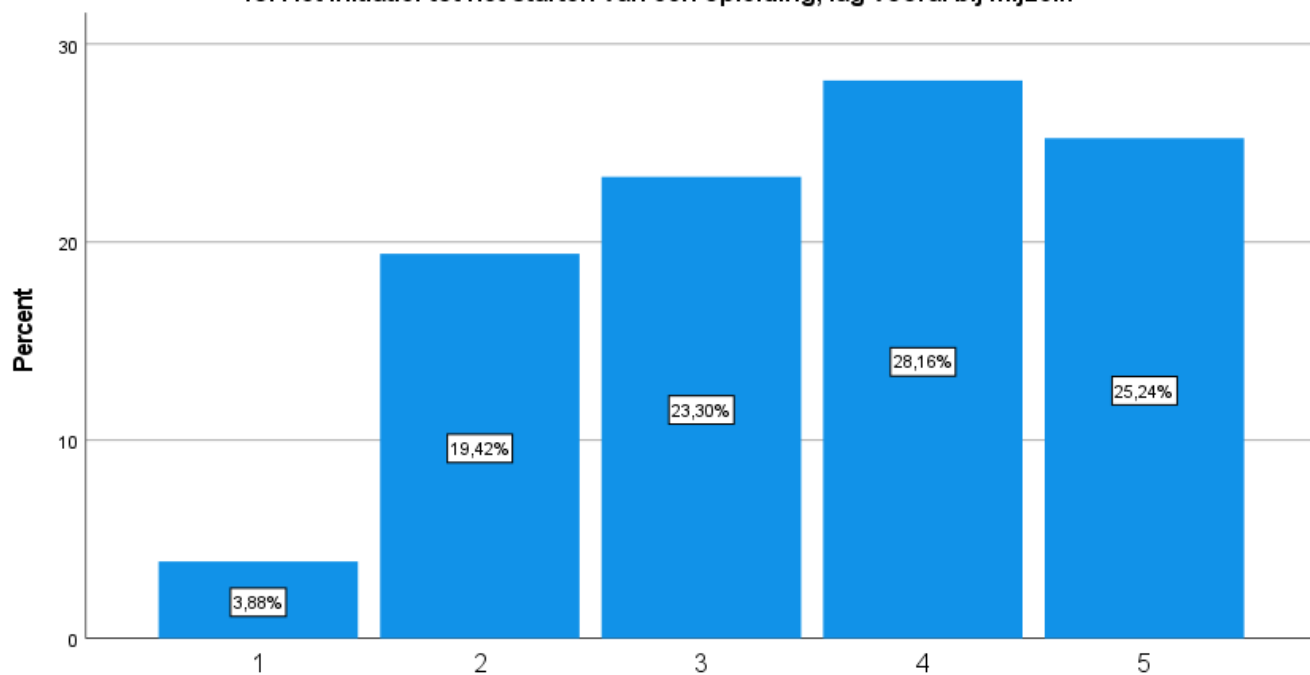
11. De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.

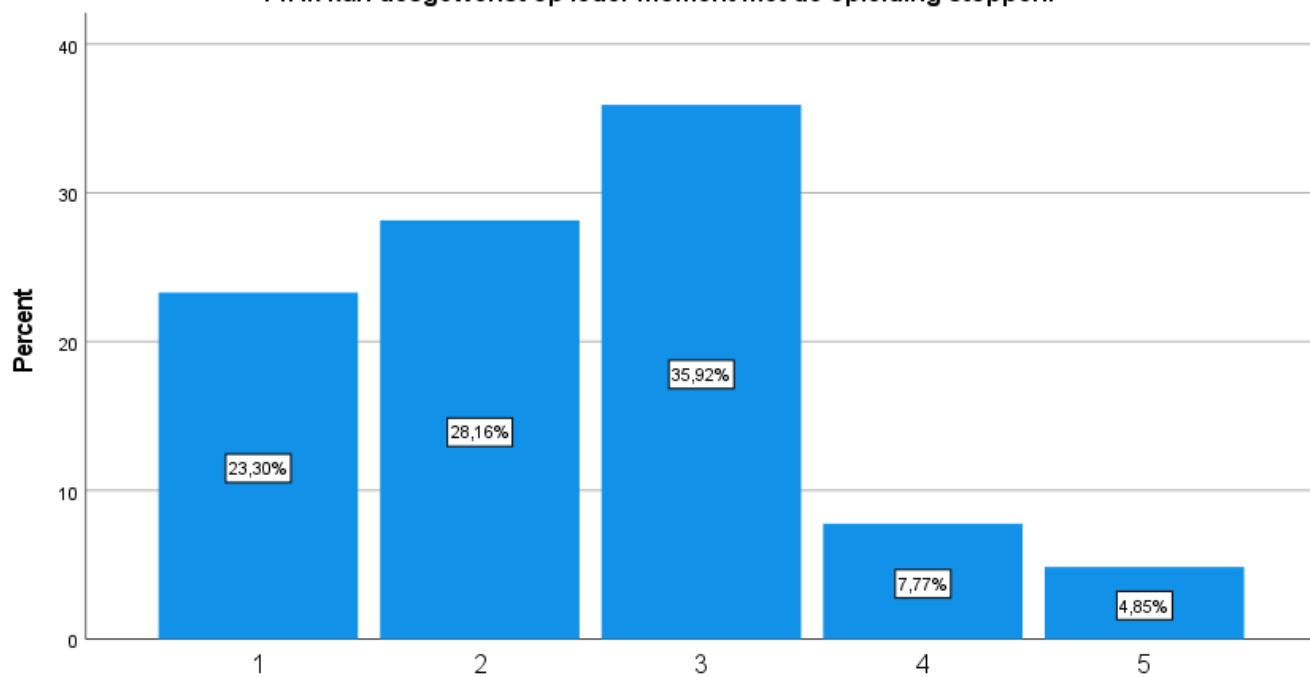
12. Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.

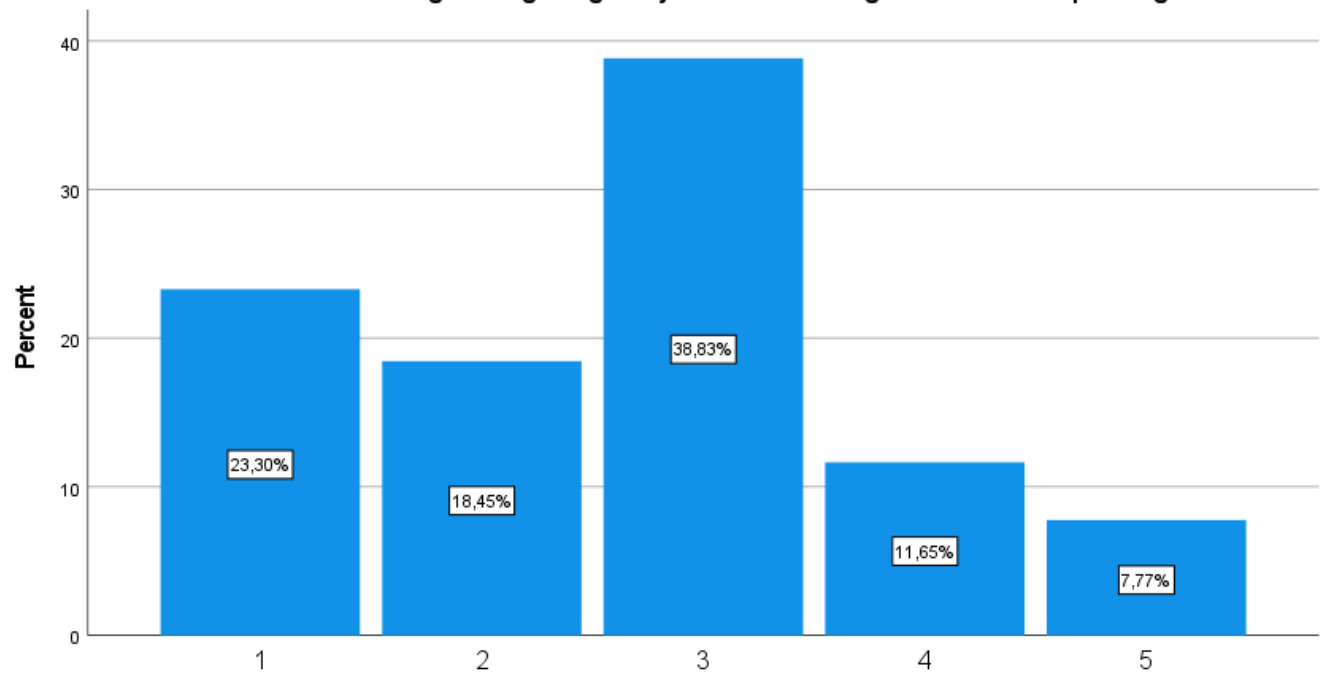
13. Het initiatief tot het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf.

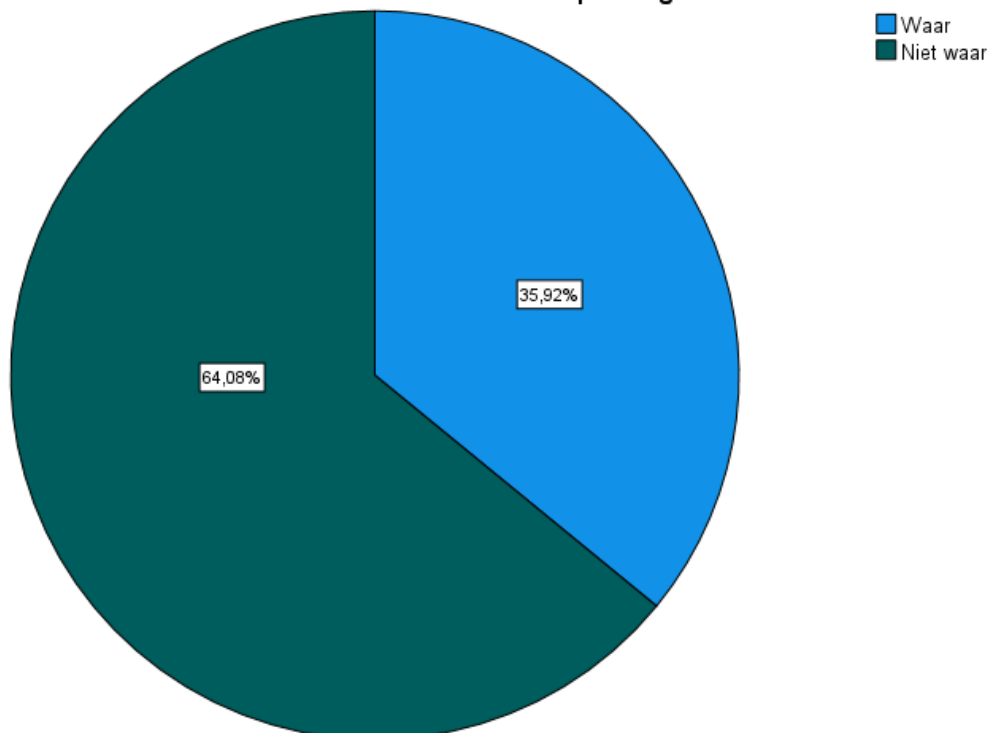
14. Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen.

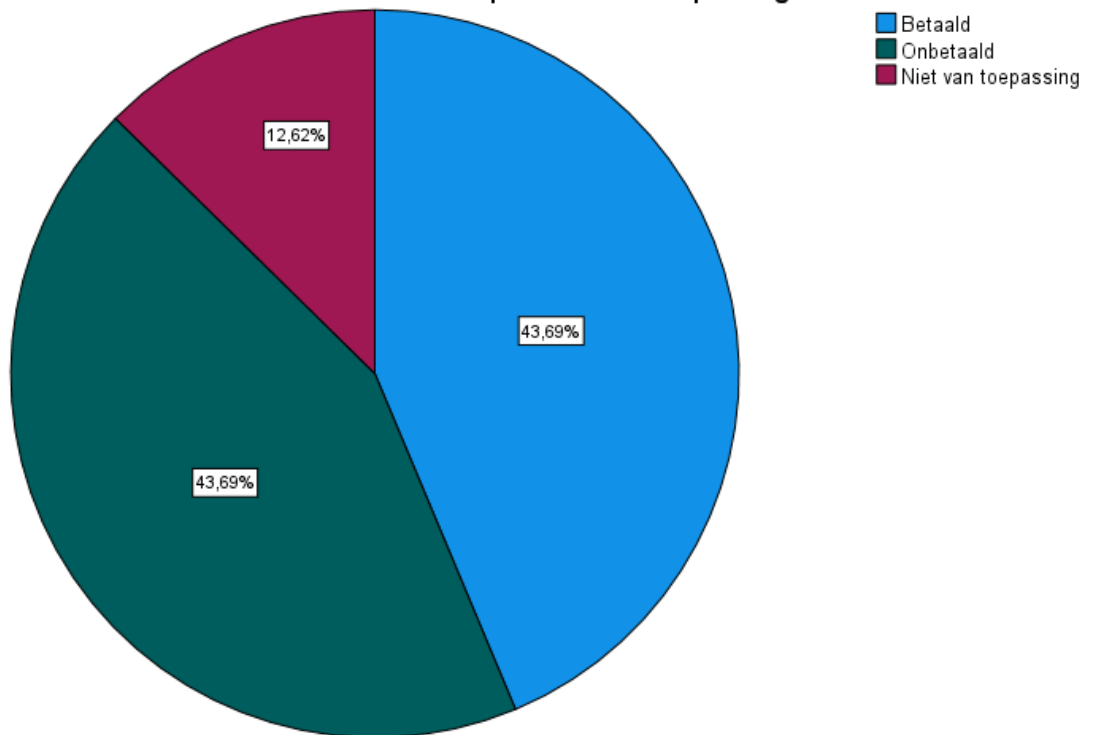
15. Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet was gestart aan een opleiding.

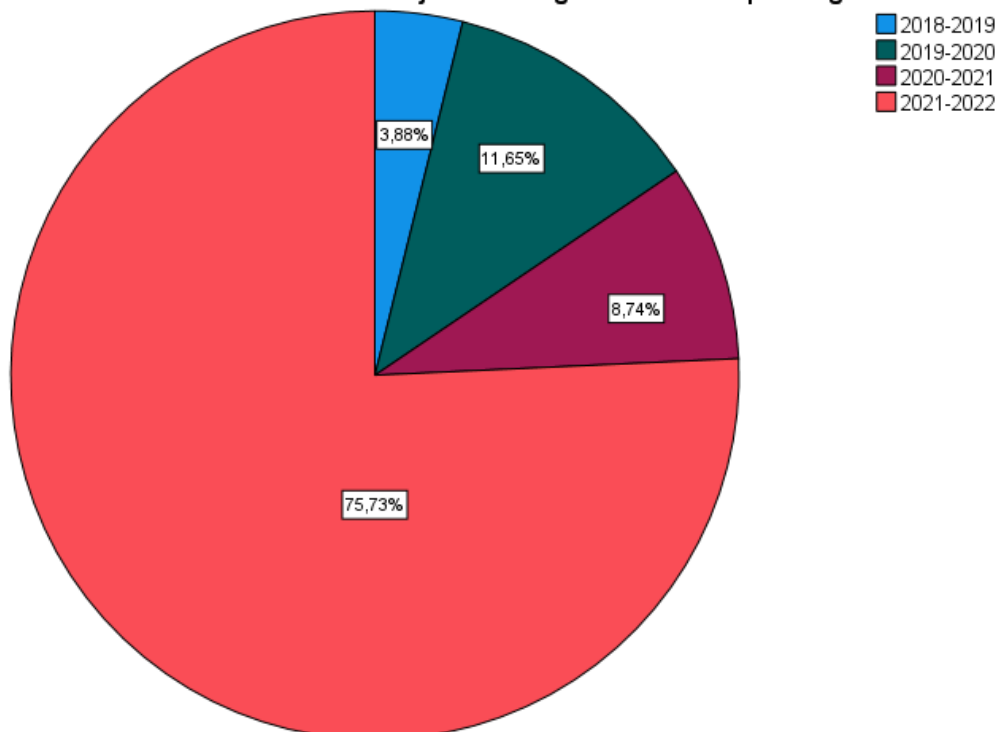
16. Ik financier de opleiding zelf.

17. Het verlof dat ik opneem voor de opleiding is...

18. In welk studiejaar bent u gestart met de opleiding?

Bijlage IV: Transcript focusgroep

Onderzoeker: Ik neem vanaf nu op. Wat dus het doel is, is om bij jullie te kijken naar hoe jullie je studiekeuze hebben gemaakt. Er zijn drie onderdelen die we daarbij hebben gebruikt in dit onderzoek. Het eerste stukje is motivatie, het tweede stukje is gepland gedrag en het derde stukje is contactvoorkeuren zoals we dat met een mooi woord noemen. Het eerste stukje is dus motivatie, en dat is een heel ingewikkeld model. Maar wat daar eigenlijk staat, is van links tot rechts, de hoeveelheid motivatie die je zelf hebt. Dus als je hier zit dan waren jullie hier helemaal niet, want dan heb je totaal geen interesse in het vakgebied en dan heb je ook helemaal geen zin meer om naar school te gaan. Dat valt bij jullie denk ik wel mee. Maar als je bijvoorbeeld hier kijkt naar externe regulatie of introjectie, zoals je dat noemt, word je heel erg gestuurd door je omgeving, bijvoorbeeld door je werkgever, door je ouders of door andere externe partijen die tegen je zeggen: je moet een studie volgen want anders verlies je je baan. Of ga een studie volgen, want daarna heb ik een betere functie voor je. Of ga een studie volgen want dan krijg je het uiteindelijk meer betaald. Dat zit op dat stukje. Dus daar word je vanuit externe factoren gevraagd: ga een studie doen en dan levert het je iets op. Dan heb je nog een stukje identificatie en integratie. Dat is bij jezelf en niet vanuit de werkgever maar wat vanuit jezelf. Dat je zegt: Ik ga een opleiding volgen en dan hoop ik dat ik ooit een keer een betere functie krijg. Dus dat is het verschil tussen links en rechts en helemaal achteraan heb je nog: Ik ga een opleiding volgen omdat ik school het allerleukste vind wat er is en het liefst mijn hele leven door studeer. Dat is heel extreem. Tussenin is een beetje gemiddeld, en mijn vraag aan jullie is waar jullie jezelf ongeveer inschatten als jullie begrijpen wat ik net allemaal heb verteld.

Student 1: Wel aan de rechterkant, van vanuit jezelf, maar niet helemaal rechts.

Onderzoeker: Oké.

Student 1: Dus wel van ik wil graag wat met groen gaan doen, maar ik vind school niks. Ik zit hier simpelweg omdat het moet voordat ik iets leuks kan gaan doen.

Onderzoeker: Je zit hier voor het einddoel?

Student 1: Ja.

Onderzoeker: En jij?

Student 2: Ik denk een beetje rechts, maar dan de linkse van rechts. Dus een beetje op de helft. Want ergens drukten mijn ouders nu zo van: ga nog wat doen en aan de andere kant heb ik er zelf voor gekozen omdat het uiteindelijk voor mijn doel weer werkt.

Onderzoeker: Je ouders hebben je een beetje gestuurd. Maar je hebt de keuze zelf gemaakt.

Student 2: Ja.

Onderzoeker: En bij jullie?

Student 3: Ook wel rechts, omdat ik gewoon een baan met bloemen wil en dat kan alleen maar als je een opleiding volgt. Maar niet omdat ik school leuk vind ofzo.

Onderzoeker: Dat is duidelijk. En jij?

Student 4: Ja, ook meer dat rechts. Omdat ik zelf verder wil doorleren maar ook omdat je ouders graag willen dat je er achteraan gaat.

Onderzoeker: Oke, dus geen van jullie zit hier omdat jullie school geweldig leuk vinden. Helaas. We hebben hier ook een enquête over uitgezet, een hele tijd geleden bij andere opleidingen en bij andere vestigingen van Terra. Daar komt ongeveer precies hetzelfde uit. Conclusie is dat jullie ongeveer gemiddelde studenten zijn. Het volgende modelletje is de theory of planned behavior of de theorie van het geplande gedrag, en die zegt eigenlijk dat deze drie componenten, dus hoe je ergens tegenover staat, je attitude, je sociale normen, wat vanuit de omgeving wordt verwacht en het gevoel wat je zelf hebt, dat je zelf je keuzes hebt ingericht en dat die uiteindelijk leiden tot een bepaalde intentie. Dus hé: ik wil dit of ik wil of moet dat en dat leidt vervolgens weer tot bepaald gedrag. Dus wat we vooral hebben gezien, is als je kijkt naar de attitude, is dat zodra mensen wat ouder worden dat ze dan veel minder positief tegenover naar school gaan staan dan mensen van die jonger zijn. Ook als ze weten hoe studiefinanciering werkt bijvoorbeeld, dat ze dat dan makkelijker vinden om de stap naar school te maken dan wanneer ze alles zelf zouden moeten betalen. Is hier iemand waarvoor het heel onlogisch klinkt?

Student 5: Nee, maar wij werken dus wij krijgen geen studiefinanciering.

Onderzoeker: Hoe financieren jullie de studie, vanuit de werkgever of vanuit jezelf?

Student 6: Ja, maar ik doe het via mijn ouders en deels werken ervoor.

Student 7: Je werkt gewoon vier of vijf dagen per week dus op zich heb je een prima loon.

Student 3: Alleen je bent zo jong, dus het is nog niet heel veel maar je krijgt gewoon redelijk wat uren betaald.

Onderzoeker: Krijg je dan ook de schoolgaande uren betaald?

Student 8: Nee.

Onderzoeker: Oké, dus die zijn voor jezelf en dat compenseer je dan door te werken en daarmee je studie te betalen. Ik had het net ook even over omgeving. Hebben jullie een positieve omgeving als het gaat over je opleiding, waren je ouders en je werkgever blij dat je een opleiding ging volgen?

Student 9: Ja maar mijn ouders hebben altijd zoiets gehad van je moet doen wat je wilt. En wat het dan ook is, je moet gewoon doen wat je wil.

Onderzoeker: En je werkgever?

Student 9: Ik ben bij mijn werkgever gaan werken omdat ik deze opleiding ben gaan doen, omdat je een bbl-plek moet hebben.

Onderzoeker: En bij jullie?

Student 3: Het is eigenlijk hetzelfde.

Onderzoeker: Heb je ook een werkplek gezocht omdat je deze studie ging volgen of werkte je al?

Student 3: Nee, ik heb geen werkplek gezocht.

Onderzoeker: En jij ?

Student 5: Ik werkte al, ik heb hiervoor twee jaar veehouderij gedaan en het laatste jaar daarvoor zat ik daar al. Dus voor deze opleiding kon ik daar gewoon verder.

Onderzoeker: Super. En dan het laatste stukje. Ik ga heel snel, dus als je ergens vragen bij hebt moet je het gewoon zeggen: dat is de zelf geïnterpreteerde controle die je hebt over het starten van je studie en dat is onder andere het stukje, betaal je zelf of niet zelf. Maar jullie zeiden het al: jullie betalen zelf. Daar hebben jullie dan zelf volledige controle over. Het is niet dat je afhankelijk bent van een overheid, dat je bijvoorbeeld binnen tien jaar je opleiding moet afronden en dat je dan geen geld meer krijgt. Alle BOL-studenten hebben daar wel last van, maar jullie gelukkig niet.

Student 6: Het is ook wel aantrekkelijker, want het is een stuk goedkoper, als je dit betaalt of als jij in volledige opleiding doet.

Student 2: Ja het is nog wel te betalen vanuit je eigen zak zegmaar

Onderzoeker: Ja precies. Er zit wel een groot verschil tussen. Jullie betalen dan in principe jullie studie zelf en wat er uit een onderzoek is gekomen, is dat mensen die het niet zelf betalen minder het idee hebben dat ze kunnen stoppen op een moment dat ze dat helemaal zelf zouden willen en dat je tegen je werkgever kan zeggen: ik ben er klaar mee. Hoe staan jullie daar tegenover? Denken jullie dat dat makkelijk kan, of gaat je werkgever tegen sturen?

Student 4: Ja, hij zou niet blij zijn als ik wegga maar ook gewoon omdat het moeilijk is om aan een nieuw iemand te komen. Dus als ik wegga dan zitten ze gewoon weer heel lang zonder een nieuw personeelslid. Dat zijn vakken waar je kennis voor nodig hebt. Dat duurt nog wel even.

Onderzoeker: Wat voor werk doe je?

Student 4: Ik werk bloemenspeciaalzaak en daar weet niet iedereen iets van.

Onderzoeker: Nee, wel leuk. Verder nog iemand die zegt: als ik nu zou willen stoppen dan heb ik een boze werkgever.

Student 10: Boos zou hij niet zijn maar hij zou het wel jammer vinden. Ze dachten bij mij eerst dat ik een stagiaire was. Voor mij was het sowieso een beetje...

Onderzoeker: Een beetje anders geregeld?

Student 10: Ja.

Onderzoeker: En jullie?

Student 3: Ik denk niet dat ze blij zouden zijn maar boos ook niet echt. Het is gewoon vervelend om personeel te vinden, want dat is er bijna niet. Nu ga ik waarschijnlijk toch weg omdat ik in de buurt van mijn huis wil werken

Onderzoeker: En je zit nu bij de Intratuin?

Student 3: Ja op de plantenafdeling en soms help ik mensen met straten

Onderzoeker: Oké. En als jullie zouden denken van ik wil stoppen met mijn studie, zouden jullie dat dan doen? Of zouden jullie het inderdaad heel erg laten hangen van jullie werkgever?

Student 7: Nee, dat niet. Als ik er klaar mee was dan pech.

Onderzoeker: Geldt dat voor iedereen?

Student 1: Nee, ik denk het niet.

Onderzoeker: Jij zou wel doorgaan?

Student 1: Ja, omdat dat er heel erg in zit bij mezelf, maar ook omdat ik het zelf al betaald heb. Dan voel ik het wel anders. Als het voor je betaald wordt, of je studiefinanciering krijgt dan denk je veel makkelijker, want je krijg dat geld.

Onderzoeker: Je zegt eigenlijk omdat ik er zelf voor gewerkt heb zou ik het zonde vinden om nu te zeggen van ik stop ermee?

Student 1: Ja ik vind het weg gegoooid geld dan.

Onderzoeker: Ja.

Student 2: Ja nu heb je nog een beetje een doel.

Onderzoeker: Oké, duidelijk hoor. Jullie hebben BDV toch?

Student 5: Ja alleen ik want ik ben de enige niveau 4, dat is dat management vak toch?

Onderzoeker: Heel goed ja. Komt dit je bekend voor?

Student 5: Nee.

Onderzoeker: Dit noemen we een klantreis of een customer journey in het Engels. Dat is vooral van toepassing op de retail, en wordt gebruikt vanaf het moment dat je denkt: ik wil iets gaan doen, tot het moment dat je het gedaan hebt en dat is dus de oriëntatie tot en met de loyaliteit. In dit plaatje, ik kon geen beter plaatje vinden, staat aankoop maar dat betekent eigenlijk de definitieve studiekeuze en dan heb je hier: gebruik en dat is dan studeren. Dat moet je even zo bedenken. Maar wat nu het belangrijkste is, is dat stukje oriëntatie. We hebben heel veel kunnen bevragen in het onderzoek, maar wat zo lastig is om uit een enquête te halen, is hoe mensen zich hebben georiënteerd op een studie. Je kan nog wel zo'n vraag neerzetten en dan "heb je het via facebook of via vrienden", maar daar vullen mensen toch maar wat in. Dus wat eigenlijk mijn voornaamste doel was van deze focusgroep is om bij jullie een te vragen van: welke fases vinden jullie het aller belangrijkste? Daar beginnen we straks mee. Ik ga daar een met jullie langs. Daarna wil ik heel graag van jullie weten. Wat hebben jullie van Terra gezien terwijl jullie bezig waren met kijken? Wat wil ik voor studie doen? Wat vonden jullie daar heel prettig in? Wat kan er voor jullie nog bij of anders of niet? Maar waar ik het meest benieuwd naar ben is dat mensen beweren dat de oriëntatiefase, waarin je denkt "ik wil iets gaan doen", dat deze fase belangrijker is dan de fase waarin ze gaan kijken

welke studies en waarbij ze dus eigenlijk zeggen: de instelling is belangrijker dan de studie. In hoeverre zijn jullie daar wel of niet mee eens?

Student 8: Ik snap niet helemaal wat je bedoelt.

Onderzoeker: Oké, bij een oriëntatie fase ga je kijken naar de school zelf. En bij die afweging fase ga je kijken naar welke studie wil ik daar doen. Wat men dan zegt is dat deze fase, dat bekijken van scholen, belangrijker is dan bedenken welke studie je wil gaan doen.

Student 1: Nee daar ben ik het niet mee eens. Ik ging eerst kijken naar de studie en dan pas welke school heeft die studie?

Onderzoeker: Waren er veel scholen die dit aanbieden?

Student 1: Nee, Terra was volgens mij de enige. Dus vandaar ook dat ik hier gekozen heb.

Onderzoeker: Was dat voor iedereen zo?

Onderzoeker: Voor jou niet? Hoe was het voor jou?

Student 3: Ik ben hier eerst de opleiding veehouderij gaan volgen, alleen het werd een beetje lastig. Het ging een beetje lastig want het zit helemaal in de graslanden en dat soort dingen. Dat vond ik zelf wel wat lastig maar het heeft wel nog met groen te maken. Dus zeiden ze anders ga je een opleiding op dat gebied doen en op die manier heb ik voor die richting gekozen maar gewoon nog steeds dezelfde school.

Onderzoeker: En is je doel dan uiteindelijk om de groenvoorziening in te gaan, of wil je het uiteindelijk bij het vee houden?

Student 1: Allebei.

Onderzoeker: Oké, dus wat jullie eigenlijk zeggen is: wat dit onderzoek allemaal beweert van: de school is belangrijker dan de studies, is onzin.

Student 4: Ja.

Onderzoeker: Ik hoopte al een beetje dat jullie dat zouden zeggen. Waar ik dan heel benieuwd naar ben: jullie hebben een studiekeuze gemaakt. En jullie zijn op de één of andere manier terechtgekomen bij Terra. Hoe zijn jullie dan uiteindelijk hier terecht gekomen, je zei wel al dat Terra de enige aanbieder is, maar je hebt je aangemeld op de website, hebben jullie ook zelf bewust gezocht naar Terra?

Student 4: Ik heb gezocht naar BBL met bloemen en dan komt Terra naar voor. Maar dat is een lastig verhaal, want was nog niet duidelijk of ze BBL gingen aanbieden of niet. Ik heb heel veel heen en weer gemaaild of ze BBL gingen aanbieden. Het was eerst nee en toen uiteindelijk wel. Maar gewoon door het opzoeken naar BBL komt Terra naar voor.

Onderzoeker: En heeft iemand van jullie ook al eens flyers of meeloopdagen gehad?

Student 6: Nee.

Onderzoeker: Helemaal niks?

Student 6: Nee, ik ging ook gewoon op internet zoeken. En toen kwam Terra daaruit en nog wel iets in Zuid Holland, maar dat wou ik niet doen.

Onderzoeker: Ja.

Student 6: Dus de enige optie die ik had en wat makkelijk was voor mijn woonplek was Terra.

Onderzoeker: En hebben jullie dan ook bewust voor Groningen gekozen?

Student 9: Nee, liever zou ik in Meppel, dat ligt voor mij dichterbij, maar die heeft geen BBL.

Onderzoeker: Nee, dus dit is echt de enige plek in heel Nederland die deze BBL aanbiedt.

Student 9: Er is er wel nog één ver weg maar dat is wel heel eind. Ik woon in Almelo, dus dit is al echt al twee uur rijden, al een eindje. Het is 1 dag in de week dus dat kan. En er is er nog één dus nog een stukje langer.

Onderzoeker: Ja, dus afstand heeft daar ook wel meegespeeld om hierheen te gaan. Stel dat die andere school dichterbij Almelo had gelegen?

Student 9: Dan was ik daarheen gegaan.

Onderzoeker: Waarom? Gewoon de afstand?

Student 4: Dat had ik in ieder geval wel zo gedaan hoor. Dan maar een andere school.

Student 9: Ja precies, zo heb ik het ook gedaan.

Onderzoeker: Jullie hebben eigenlijk allemaal Terra opgezocht en dat is natuurlijk heel mooi, maar eigenlijk willen we dat wij de studenten een beetje gaan vinden. In plaats van dat jullie in google moeten intypen waar kan ik BBL doen, want dan heb je eigenlijk deze fase al gehad over welke studie ga ik doen en we willen juist voordat mensen hebben bedacht welk studie ze willen doen vertellen: Hé we zijn er ook en we hebben hier groen- en bloemopleidingen en dat is superleuk.

Student 10: Bij mij is dat wel via-via om me heen een zeg maar heel veel mensen die het al gedaan hebben.

Onderzoeker: Was het positief?

Student 10: Ja en nee.

Onderzoeker: Niet altijd dus?

Student 10: Het was niet altijd goed. Maar toen ik zei van BBL was het wel weer van, oh ja. Dat is wel fijner.

Onderzoeker: Ja.

Student 10: Om het zo te zeggen.

Onderzoeker: En bevalt het tot nu toe?

Student 5: Het één dag in de week naar school gaan, voor mij wel, maar daartegen vind ik het wel erg jammer dat we heel veel theorie krijgen en dat we niet meer zien. Dat je bijvoorbeeld met een spel of zo en dan leert, dat je niet ergens letterlijk door gaat. Doordat er wat verteld wordt, moet je het in je op gaan nemen en dat vind ik wel heel lastig. We zijn nog nooit, nou ja, één keer wel naar een praktijklokaal geweest. Dat is juist waarom we op deze opleiding zitten omdat we bloemen en planten leuk vinden en dat hebben we al een paar keer aangegeven. Maar er wordt eigenlijk niet meegedaan, omdat er gewoon heel veel theorie doorheen moet, denk ik.

Onderzoeker: Ja, dat is dan weer het nadeel van één dag school.

Student 4: Ik denk dan wel: dat is een nadeel maar je kan het wel anders vormgeven.

Student 7: Of in ieder geval proberen om het leuk te maken zoals wij het willen, in plaats van doen wat de docent wil.

Onderzoeker: Wat je zegt is: dat je snapt dat de theorie erdoor moet maar het zou wat leuker aangepakt mogen worden.

Student 1: Ja, ik heb zelf en dat merk ik ook heel erg aan mezelf op het moment dat elke les hetzelfde is, je praat over het onderwerp, je hebt een PowerPoint dat je laat zien uiteindelijk is mijn concentratie er ook niet meer, omdat het altijd hetzelfde is. Je moet gewoon zo lang opletten en luisteren naar wat diegene zegt. Het is eigenlijk gewoon te lang, te saai en elk keer hetzelfde dat je uiteindelijk niet meer op gaat letten.

Student 2: Dan ben je er niet meer bij merk ik ook hoor.

Student 1: Of dat je bijvoorbeeld naar buiten gaat en een korte uitleg krijgt. Dan neem je het veel makkelijker op

Student 4: Ja precies. dan neem je het veel gemakkelijker op.

Student 8: Dat ze zeggen: we gaan naar de boerderij.

Student 5: Ja of naar de geiten toe, bijvoorbeeld dat ze zei een geit is recht en een hond is rond.

Student 1: Nu zit je eigenlijk de hele tijd naar het bord te kijken en te luisteren naar het verhaal. Ik kan mijn aandacht er gewoon niet bijhouden.

Student 7: Je moet gewoon zelf wat te doen hebben. Om mijn concentratie wat meer te boeien.

Student 9: We zitten al op BBL omdat we aan school niks aan vinden.

Student 2: Dat wou ik net zeggen. We hebben er voor gekozen omdat we niet meer een volledige week naar school willen, dus het opletten is voor ons allemaal een ding. En theorie in je opnemen, ik leer best makkelijk. Maar ik vind leren moeilijk door het lezen, dat onthoud ik niet. Zodra ik iets in de praktijk doet, dan sla ik het wel meteen op.

Onderzoeker: Ja, dus je hebt eigenlijk het hele verhaal verteld maar als ze dat gewoon een beetje praktischer maken wordt het interessant.

Student 2: Ja.

Onderzoeker: Jullie hebben ook vakken als plantenkennis bijvoorbeeld he?

Student 4: Ja hebben ze dat ook als eens praktisch gemaakt eigenlijk?

Student 9: We hebben zelf wel eens een herbarium gemaakt ofzo.

Student 3: Ja en ook wel bloemstukken gemaakt.

Onderzoeker: Oké, dus er gebeurt wel iets in de praktijk.

Student 5: Ja maar het kan veel meer eigenlijk.

Student 1: Je hebt ook van die opdrachten waar je moet plakken, dat wil ik gewoon doen. Je doet dan toch even iets anders.

Student 7: Ja want nu moeten we gewoon luisteren naar datzelfde toontje.

Onderzoeker: Ik snap het. En als je kijkt naar de studiekeuze wat zou Terra daar nog anders kunnen doen? Om jullie enthousiaster te kunnen maken? Jullie zijn er natuurlijk al, dat is een beetje raar, maar hoe zou je nu nog meer enthousiast gemaakt kunnen worden?

Student 8: Duidelijk zijn. Zoals dat BBL dat ze zeiden het gaat door het gaat niet door. Het zou gewoon leuk zijn als het duidelijk op de website aangegeven is. Wij doen dit, hier kan je inschrijven en het is klaar.

Student 5: Ze hadden eerst ook nog geen dag waar je dan naar school moest. Dus als je dan een werkplek aan het zoeken was, dan moest jij hun een beetje aan het lijntje houden, omdat je niet wist welke dagen je moest werken. Het was niet bekend hoe het rooster voor school eruit zou komen te zien. Dus dat was ook wel vervelend. Ze waren eigenlijk met alles te laat.

Student 1: Misschien helpen want het is best wel moeilijk om aan werkgever te vinden die je wil betalen. Je moet dus betaald krijgen. Maar heel veel instanties willen je niet betalen. Je komt of bij loonbedrijven terecht, of inderdaad veehouder maar verder zijn er niet veel mensen die dat willen betalen.

Onderzoeker: Een stukje duidelijkheid in ondersteuning zou jullie dus wel geholpen hebben.

Student 6: Ja, ik denk dat dat ook wel fijn is.

Student 2: En misschien zorgen dat er meer mensen de kennis gaan overnemen, dus dat er meer bedrijven het aan kunnen bieden.

Onderzoeker: Dat er meer werkgevers zijn?

Student 10: Ja, de stagemarkt is er ook nog en daar moet je dus een bedrijf van uitzoeken dat je wil betalen en in de buurt is

Student 1: Ja, terwijl het voor een bedrijf veel aantrekkelijker is om een BBL-student te hebben.

Student 4: Vaak zijn stagiaires wel wat goedkoper.

Student 1: Ja, maar wij zijn vaak wat ouder dus wat serieuzer, mensen die studeren zijn vaak zestien jaar. Alleen *klasgenoot* is wat jonger.

Student 7: Ik ben 24. Maar dat is wel ouder dan 16 dus de ervaring heb je al wat meer.

Onderzoeker: Ja.

Student 1: Het is niet te vergelijken met een stagiair.

Student 5: Ik was ook aan het kijken, want ik wilde eerst echt hovenier worden. Ik was wel echt aan het kijken of ik een plek kon vinden waar ik daarmee bezig was. Maar dat was gewoon echt niet te vinden dus ik moet naar een winkel toe waar ze meer tuinspullen verkopen als daadwerkelijk met tuinen bezig zijn. Alleen ben ik er niet op vooruit gegaan behalve dat het dichterbij mijn huis is.

Onderzoeker: Je doet nu eigenlijk een opleiding voor iets waar je in verder wil, maar je kan er nog geen ervaring in opdoen.

Student 5: Nee, ik kan wel handel in werken. Ja, ik kan wel zeggen: oh, ja, dat is wel goede voeding en dit is wel een goede hark. Ja, dat weet ik wel, want ik heb al bijna een jaar gelopen bij de Intratuin, maar iets daadwerkelijk als hovenier kan ik gewoon niet vinden. Ik ben bij 30 bedrijven lang geweest waar gewoon helemaal geen was.

Onderzoeker: Daar hebben we dan zeker nog iets voor te doen. Hebben jullie ook meeloopdagen?

Student 1: Nee, dat was wel een eind uit de buurt. Toen wij dat mailtje kregen van hem, kom er is een opdracht je kan langskomen, maar ik had zelf zoiets van: het is een heel eind uit de buurt en dus laat maar.

Student 6: Niet alleen dat, het was ook nog in de tijd dat het lockdown was, dus het moest allemaal online. Toen wou ik bij de *bedrijfsnaam* online maar dat werkte niet of zo. Dus uiteindelijk was ik wel klaar mee en deed er ook geen moeite meer voor.

Student 7: Voor mij was er toen wel ergens iets van een open dag voor nieuwe mensen, iets in die richting, maar dat was uit de buurt., ik had zoiets van hmm en toen zag ik inderdaad dat het online was. Je wil juist open dag om de school te zien en de mensen te zien en de ruimte.

Onderzoeker: Ja precies.

Student 9: Weten waar je terecht komt. Online allemaal heel leuk maar...

Student 4: Dat werkt niet. Maar het is ook niet dat ze een andere keus hadden.

Student 5: Nee.

Student 1: Maar goed, dat maakt het wel minder interessant. Je spreekt alleen maar met mensen op een schermpje.

Onderzoeker: Ja.

Student 1: Ik heb dan geen zin om daar echt wat mee te gaan doen. Vooral als het slecht werkt.

Onderzoeker: Ja dan is het helemaal niet leuk. Hebben ze je doen twijfelen. het is online en het werkt niet.

Student 3: Nee

Student 7: Nou ja, ik vond dat wel een ding, maar dat kwam al vanaf mijn vorige opleiding online daar heb ik niet zoveel mee. Het is verschrikkelijk om zo met mensen te praten. Het was toen al wel een beetje dat corona net wat minder werd. *Klasgenoot* en ik hebben toen wel hier kennis gemaakt met elkaar voor de zomervakantie.

Student 6: Toen hadden we een zielig klasje.

Student 1: Ja toen waren we met zijn tweeën. Uiteindelijk kwamen er steeds meer mensen bij.

Onderzoeker: Dat is dus echt een stukje duidelijkheid over vanalles en nog wat. Het gaat snel. Willen jullie verder nog wat kwijt dat je zegt we krijgen hier ongeveer mee te maken en misschien kunnen jullie hier nog wat mee. Tips, opmerkingen, aanmerkingen of klachten, het mag allemaal.

Student 1: Ik denk het niet.

Onderzoeker: Tevreden met wat jullie hebben geantwoord of willen jullie nog wat aanpassen?

Student 5: Wel goed zo hoor

Student 2: Ja

Onderzoeker: En als er mensen naar jullie toe zouden komen die deze studie nog niet volgen en vragen: is er binnen Terra een BBL wat zouden jullie ze dan vertellen?

Student 8: Als je niet meer naar school toe wil en gewoon wil werken het een mooie optie is maar afgezien daarvan, ik heb niet de meest leerzame opleiding.

Student 10: Nee ik ook.

Student 1: Het is het wel waard voor je diploma.

Student 4: Het is puur voor je papier.

Student 1: Ja.

Onderzoeker: En jullie?

Student 9: Hetzelfde want ze hebben hun zaken niet zo goed op orde. De helft van onze klas heeft

ergens vrijstelling voor. Dat duurt gewoon enorm lang voordat dat eindelijk een keer rond is. Bij sommige is het nog steeds niet rond.

Student 5: Maar wel van bijna iedereen nu.

Student 2: Ik zit hier volgend jaar vier jaar maar het is nog steeds niet duidelijk of ik lessen wel of niet moet volgen. Ik zit in de ochtend in de klas van ja, wat moet ik allemaal nog doen?

Student 8: Ja, en niemand die het weet.

Onderzoeker: Ja, snap ik en dan is het ook lastig om dan eens te vertellen: Terra is heel leuk.

Onderzoeker: Toch?

Student 1: Ja.

Onderzoeker: Nee, heel goed, voor mij is alles duidelijk. Ik denk dat er dingen zijn waar we echt iets mee kunnen. De dingen die niet met studiekeuze te maken hebben, maar die wel zorgen over maken ga ik wel meenemen richting de mensen die daar iets mee kunnen. Hoe meer mensen tegen ze vertellen hoe het zit, hoe beter denk ik. Dat gaan we in ieder geval proberen en als jullie hier een vraag over hebben dan weten jullie me wel te vinden. Heel erg bedankt allemaal.

Bijlage V: Statistische analyse enquêtevragen

Ranks				
	1. Tot welke leeftijdsgroep behoort u momenteel?	N	Mean Rank	Sum of Ranks
3. Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.	25-39 jaar	78	57,48	4483,50
	40-65 jaar	25	34,90	872,50
	Total	103		
4. Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse.	25-39 jaar	78	52,72	4112,00
	40-65 jaar	25	49,76	1244,00
	Total	103		
5. Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.	25-39 jaar	78	54,89	4281,50
	40-65 jaar	25	42,98	1074,50
	Total	103		
6. Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding.	25-39 jaar	78	50,08	3906,00
	40-65 jaar	25	58,00	1450,00
	Total	103		
7. Ik ontving steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.	25-39 jaar	78	55,46	4326,00
	40-65 jaar	25	41,20	1030,00
	Total	103		
8. Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.	25-39 jaar	78	52,09	4063,00
	40-65 jaar	25	51,72	1293,00
	Total	103		
9. Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.	25-39 jaar	78	49,01	3823,00
	40-65 jaar	25	61,32	1533,00
	Total	103		
10. Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.	25-39 jaar	78	47,09	3673,00
	40-65 jaar	25	67,32	1683,00
	Total	103		
11. De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.	25-39 jaar	78	53,97	4209,50
	40-65 jaar	25	45,86	1146,50
	Total	103		
12. Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.	25-39 jaar	78	53,59	4180,00
	40-65 jaar	25	47,04	1176,00
	Total	103		
13. Het initiatief tot het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf.	25-39 jaar	78	54,79	4273,50
	40-65 jaar	25	43,30	1082,50
	Total	103		
14. Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen.	25-39 jaar	78	53,35	4161,00
	40-65 jaar	25	47,80	1195,00
	Total	103		
15. Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet was gestart aan een opleiding.	25-39 jaar	78	47,03	3668,00
	40-65 jaar	25	67,52	1688,00
	Total	103		

Ranks

	2. Ik wist welke financiële steun de overheid kon bieden voor het starten van mijn opleiding.	N	Mean Rank	Sum of Ranks
3. Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.	Waar	18	79,61	1433,00
	Niet waar	85	46,15	3923,00
	Total	103		
4. Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse.	Waar	18	62,67	1128,00
	Niet waar	85	49,74	4228,00
	Total	103		
5. Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.	Waar	18	64,28	1157,00
	Niet waar	85	49,40	4199,00
	Total	103		
6. Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding.	Waar	18	65,56	1180,00
	Niet waar	85	49,13	4176,00
	Total	103		
7. Ik ontving steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.	Waar	18	58,67	1056,00
	Niet waar	85	50,59	4300,00
	Total	103		
8. Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.	Waar	18	71,72	1291,00
	Niet waar	85	47,82	4065,00
	Total	103		
9. Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.	Waar	18	68,64	1235,50
	Niet waar	85	48,48	4120,50
	Total	103		
10. Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.	Waar	18	44,72	805,00
	Niet waar	85	53,54	4551,00
	Total	103		
11. De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.	Waar	18	64,94	1169,00
	Niet waar	85	49,26	4187,00
	Total	103		
12. Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.	Waar	18	58,22	1048,00
	Niet waar	85	50,68	4308,00
	Total	103		
13. Het initiatief tot het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf.	Waar	18	64,97	1169,50
	Niet waar	85	49,25	4186,50
	Total	103		
14. Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen.	Waar	18	51,22	922,00
	Niet waar	85	52,16	4434,00
	Total	103		
15. Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet was gestart aan een opleiding.	Waar	18	31,00	558,00
	Niet waar	85	56,45	4798,00
	Total	103		

Ranks

	16. Ik financier de opleiding zelf.	N	Mean Rank	Sum of Ranks
3. Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.	Waar	37	47,81	1769,00
	Niet waar	66	54,35	3587,00
	Total	103		
4. Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse.	Waar	37	60,92	2254,00
	Niet waar	66	47,00	3102,00
	Total	103		
5. Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.	Waar	37	56,08	2075,00
	Niet waar	66	49,71	3281,00
	Total	103		
6. Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding.	Waar	37	51,41	1902,00
	Niet waar	66	52,33	3454,00
	Total	103		
7. Ik ontving steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.	Waar	37	56,59	2094,00
	Niet waar	66	49,42	3262,00
	Total	103		
8. Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.	Waar	37	48,95	1811,00
	Niet waar	66	53,71	3545,00
	Total	103		
9. Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.	Waar	37	49,15	1818,50
	Niet waar	66	53,60	3537,50
	Total	103		
10. Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.	Waar	37	58,73	2173,00
	Niet waar	66	48,23	3183,00
	Total	103		
11. De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.	Waar	37	53,27	1971,00
	Niet waar	66	51,29	3385,00
	Total	103		
12. Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.	Waar	37	44,70	1654,00
	Niet waar	66	56,09	3702,00
	Total	103		
13. Het initiatief tot het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf.	Waar	37	54,07	2000,50
	Niet waar	66	50,84	3355,50
	Total	103		
14. Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen.	Waar	37	59,73	2210,00
	Niet waar	66	47,67	3146,00
	Total	103		
15. Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet was gestart aan een opleiding.	Waar	37	64,59	2390,00
	Niet waar	66	44,94	2966,00
	Total	103		

Ranks

	17. Het verlot dat ik opneem voor de opleiding is...	N	Mean Rank	Sum of Ranks
3. Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.	Betaald	45	50,03	2251,50
	Onbetaald	45	40,97	1843,50
	Total	90		
4. Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse.	Betaald	45	46,39	2087,50
	Onbetaald	45	44,61	2007,50
	Total	90		
5. Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.	Betaald	45	45,01	2025,50
	Onbetaald	45	45,99	2069,50
	Total	90		
6. Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding.	Betaald	45	48,30	2173,50
	Onbetaald	45	42,70	1921,50
	Total	90		
7. Ik ontvang steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.	Betaald	45	50,03	2251,50
	Onbetaald	45	40,97	1843,50
	Total	90		
8. Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.	Betaald	45	45,42	2044,00
	Onbetaald	45	45,58	2051,00
	Total	90		
9. Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.	Betaald	45	47,69	2146,00
	Onbetaald	45	43,31	1949,00
	Total	90		
10. Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.	Betaald	45	37,60	1692,00
	Onbetaald	45	53,40	2403,00
	Total	90		
11. De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.	Betaald	45	49,14	2211,50
	Onbetaald	45	41,86	1883,50
	Total	90		
12. Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.	Betaald	45	40,21	1809,50
	Onbetaald	45	50,79	2285,50
	Total	90		
13. Het initiatief tot het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf.	Betaald	45	49,13	2211,00
	Onbetaald	45	41,87	1884,00
	Total	90		
14. Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen.	Betaald	45	52,64	2369,00
	Onbetaald	45	38,36	1726,00
	Total	90		
15. Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet was gestart aan een opleiding.	Betaald	45	44,74	2013,50
	Onbetaald	45	46,26	2081,50
	Total	90		

Test Statistics^a

	3. Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.	4. Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse.	5. Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.	6. Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding.	7. Ik ontvang steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.	8. Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.	9. Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.	10. Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.	11. De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.	12. Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.	13. Het initiatief tot het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf.	14. Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen.	15. Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet was gestart aan een opleiding.
Mann-Whitney U	547,500	919,000	749,500	825,000	705,000	968,000	742,000	592,000	821,500	851,000	757,500	870,000	587,000
Wilcoxon W	872,500	1244,000	1074,500	3906,000	1030,000	1293,000	3823,000	3673,000	1146,500	1176,000	1082,500	1195,000	3668,000
Z	-3,422	-,449	-1,793	-1,240	-2,274	-,055	-1,846	-3,034	-1,256	-,981	-1,724	-,843	-3,111
Asymp. Sig. (2-tailed)	<,001	,654	,073	,215	,023	,956	,065	,002	,209	,327	,085	,399	,002

a. Grouping Variable: 1. Tot welke leeftijdsgroep behoort u momenteel?

Test Statistics^a

	3. Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.	4. Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse.	5. Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.	6. Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding.	7. Ik ontvang steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.	8. Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.	9. Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.	10. Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.	11. De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.	12. Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.	13. Het initiatief tot het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf.	14. Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen.	15. Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet was gestart aan een opleiding.
Mann-Whitney U	268,000	573,000	544,000	521,000	645,000	410,000	465,500	634,000	532,000	653,000	531,500	751,000	387,000
Wilcoxon W	3923,000	4228,000	4199,000	4176,000	4300,000	4065,000	4120,500	805,000	4187,000	4308,000	4186,500	922,000	558,000
Z	-4,491	-1,737	-1,984	-2,277	-1,141	-3,172	-2,679	-1,171	-2,152	-1,000	-2,090	-,127	-3,421
Asymp. Sig. (2-tailed)	<,001	,082	,047	,023	,254	,002	,007	,241	,031	,317	,037	,899	<,001

a. Grouping Variable: 2. Ik wist welke financiële steun de overheid kon bieden voor het starten van mijn opleiding.

Test Statistics^a

	3. Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.	4. Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse.	5. Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.	6. Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding.	7. Ik ontvang steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.	8. Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.	9. Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.	10. Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.	11. De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.	12. Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.	13. Het initiatief tot het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf.	14. Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen.	15. Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet was gestart aan een opleiding.
Mann-Whitney U	1066,000	891,000	1070,000	1199,000	1051,000	1108,000	1115,500	972,000	1174,000	951,000	1144,500	935,000	755,000
Wilcoxon W	1769,000	3102,000	3281,000	1902,000	3262,000	1811,000	1818,500	3183,000	3385,000	1654,000	3355,500	3146,000	2966,000
Z	-1,109	-2,363	-1,073	-,163	-1,279	-,799	-,747	-1,762	-,344	-1,909	-,542	-2,052	-3,339
Asymp. Sig. (2-tailed)	,268	,018	,283	,871	,201	,424	,455	,078	,731	,056	,588	,040	<,001

a. Grouping Variable: 16. Ik financier de opleiding zelf.

Test Statistics^a

	3. Ik stond, voor het starten van deze opleiding, vooral positief tegenover naar school gaan na het 25e levensjaar.	4. Het initiatief tot het starten van een opleiding kwam voort uit mijn eigen interesse.	5. Ik ben tevreden met het feit dat ik een opleiding volg.	6. Ik vind het belangrijk dat er voor mij carrièrekansen ontstaan na het volgen van een opleiding.	7. Ik ontvang steun vanuit mijn sociale omgeving (werkgever, sociale contacten, familie) toen ik kenbaar maakte dat ik wilde starten met de opleiding.	8. Ik vind het belangrijk dat mijn omgeving het starten van een opleiding goedkeurt en steunt.	9. Ik vind het belangrijk om waardering te ontvangen voor het volgen van een opleiding.	10. Ik voelde mij verplicht tot het starten van een opleiding.	11. De wens om deze opleiding af te ronden, komt vanuit mijzelf.	12. Ik heb plezier in het volgen van een opleiding.	13. Het initiatief tot het starten van een opleiding, lag vooral bij mijzelf.	14. Ik kan desgewenst op ieder moment met de opleiding stoppen.	15. Er zouden vooral negatieve gevolgen zijn als ik niet was gestart aan een opleiding.
Mann-Whitney U	808,500	972,500	990,500	886,500	808,500	1009,000	914,000	657,000	848,500	774,500	849,000	691,000	978,500
Wilcoxon W	1843,500	2007,500	2025,500	1921,500	1843,500	2044,000	1949,000	1692,000	1883,500	1809,500	1884,000	1726,000	2013,500
Z	-1,710	-,338	-,183	-1,086	-1,832	-,029	-,822	-2,938	-1,414	-1,976	-1,360	-2,702	-,285
Asymp. Sig. (2-tailed)	,087	,735	,855	,278	,067	,977	,411	,003	,157	,048	,174	,007	,776

a. Grouping Variable: 17. Het verlof dat ik opneem voor de opleiding is...

Checklist Schriftelijk Rapporteren

Naam: **N.H.R. Palte**

Klas: **4 DGa**

*De beoordelingscriteria die met een * zijn aangegeven, zijn 'killing points'. Wanneer de beoordelaar daarvan meer dan vijf heeft aangekruist, dien je het rapport/verslag op alle onvoldoende onderdelen te verbeteren. In het afstudeerwerkstuk zijn geen 'killing points' toegestaan.*

1. Het taalgebruik

- ✓ Bevat niet meer dan drie grammaticale, spel- en typefouten per duizend woorden; het rapport/verslag is dan afgekeurd*
- ✓ Heeft een actieve schrijfstijl*
- ✓ Is zakelijk, formeel en objectief *
- ✓ Is coherent (verwijs- en verbindingswoorden)*
- ✓ Heeft een adequate interpunctie*
- ✓ Bevat niet de persoonlijke voornaamwoorden 'ik/mij/me, jij/je/jou, jullie, u, wij/we/ons' *
- ✓ Is doelgroepgericht*
- ✓ Heeft een uniforme stijl*

2. De ordening

- ✓ Het verslag/rapport heeft een logische opbouw
- ✓ Elk hoofdstuk heeft een logische alineastructuur
- ✓ Elk hoofdstuk kent een introductie (m.u.v. H.1)

3. Het rapport/verslag

- ✓ Is vrij van plagiaat*
- ✓ De pagina's zijn genummerd*
- ✓ Heeft een uniforme opmaak

4. De omslag

- ✓ Bevat de titel
- ✓ Vermeldt de auteur(s)

5. De titelpagina/het titelblad

- ✓ Heeft een specifieke titel*
- ✓ Vermeldt de auteur(s)*
- ✓ Vermeldt de plaats en de datum*
- ✓ Vermeldt de opdrachtgever(s)*

6. Het voorwoord:

- ✓ Bevat de persoonlijke aanleiding tot het schrijven van het rapport/verslag
- ✓ Bevat persoonlijke dankjes (persoonlijke voornaamwoorden toegestaan)

7. De inhoudsopgave:

- ✓ Vermeldt alle genummerde onderdelen van het rapport/verslag*
- ✓ Vermeldt de samenvatting en de bijlage(n)
- ✓ Is overzichtelijk/gestructureerd
- ✓ Heeft een correcte paginaverwijzing

8. De samenvatting:

- ✓ Is een verkorte versie van het gehele rapport/verslag
- ✓ Bevat de conclusies
- ✓ Bevat suggesties voor verder onderzoek

- ✓ Bevat geen persoonlijke mening
- ✓ Staat direct na de inhoudsopgave

9. De inleiding

- ✓ Is hoofdstuk 1*
- ✓ Beschrijft het kader/de context en de aanleiding*
- ✓ Geeft inhoudelijke relevante achtergrondinformatie*
- ✓ Bevat de probleemstelling/de onderzoeksvraag*
- ✓ Vermeldt het doel*
- ✓ Bevat een leeswijzer voor het rapport/verslag*

10. Materiaal en methode

- ✓ Beschrijft de gevolgde onderzoeksmethode
- ✓ Motiveert de keuze voor de gevolgde onderzoeksmethode
- ✓ Past bij de probleemstelling/de onderzoeksvraag*
- ✓ Beschrijft de variabelen/eenheden
- ✓ Beschrijft de methode van data-analyse

11. De (opmaak van de) kern

- ✓ De hoofdstukken en de (sub)paragrafen met maximaal drie niveaus zijn genummerd*
- ✓ De hoofdstukken en (sub)paragrafen hebben een passende titel
- ✓ Een hoofdstuk beslaat ten minste één pagina
- ✓ Een nieuw hoofdstuk begint op een nieuwe pagina
- ✓ De zinnen lopen door (geen 'enter' binnen een alinea gebruiken)
- ✓ De figuren en tabellen zijn (door)genummerd en hebben een passende titel (boven de figuur/tabel)*
- ✓ De figuren en tabellen zijn zelfstandig te begrijpen
- ✓ In de tekst zijn er verwijzingen naar de figuren en/of de tabellen*
- ✓ De tekst bevat verwijzingen naar de desbetreffende bijlage(n)
- ✓ De tekst is ook zonder verwijzingen te begrijpen

12. De discussie

- ✓ Vermeldt de interpretatie(s) van de resultaten
- ✓ Bevat een vergelijking met relevante literatuur
- ✓ Geeft de valide argumentatie weer
- ✓ Evalueert de gevolgde onderzoeksmethode
- ✓ Bevat een kritische reflectie op de eigen bevindingen

13. De conclusies en aanbevelingen

- ✓ Bevatten antwoord(en) op de onderzoeksvraag
- ✓ Zijn gebaseerd op relevante feiten
- ✓ Bevatten geen nieuwe informatie*

14. De bronvermelding

- ✓ Verwijzingen in de tekst zijn conform de APA-normen*
- ✓ De bronnenlijst is conform de APA-normen*

15. De bijlagen

- ✓ Zijn genummerd
- ✓ Zijn voorzien van een passende titel
- ✓ Bevatten geen eigen analyse
- ✓ Zijn overzichtelijk weergegeven